

gura. In ijs serotina ad hyemē vsq; in matre pēdēt, gelu maturescētia. Multis generibus alia parua ocysimāq; & odoratissima nominātur superba. In ijs crustumina quæ gratissima & ex parte rubēt: & proxima ijs falerna, ceu largo succo abundātia. hæc lactea vocātur. In ijsq; alia colore nigro donant Syriæ. reliqua aliter in alijs atq; alijs locis appellātur. Sed cōfessis vrbis vocabulis authores suos nobilitate decuminiana & ex ijs tracta origine pseudocuminiana. Dolobelliana lōgissimi pediculi, pōponiana cognomine māmōsa, liceriana, siueriana, & quæ ex ijs nata sunt tyrāniana, petioli lōgitudine distātia: fauoniana rubra, paulo superbis maiora. lateriana, anitiana, post autūnalia acidulo sapore iucūda, & quæ maximè Tiberio principi placere tiberiana appellātur. Colorātur magis sole grādescūtq; alioqui eadē essent quæ liceriana. Patriæ nomē habēt, serissima omniū amerina, picētina, numātina, alexādrina, numidiana, græcula, & in ijs tarētina, signina, quæ alij à colore testacea appellāt, sicut onychina, purpurea, ab odore myrapia, nardina, laurea, à tēpore hordearia à comitatu frugis huius, à collo ampullacea, & coroliana, & Brutę gētilitatis cucurbitana, acidula succo, à melle mulsā. Incerta nominū ratio barbaricis & venerijs, quæ colorata nūcupant. Itē regijs, quæ minimo pediculo quasi sessilia sunt, patritijs, voconijs, viridibus oblongisq;. Præterea dixit volema Virgilius à Catone sumpta, qui & semētina & mustea nominat. Quam generosissima sunt Columellæ crustumina, regia, signina, tarentina quæ syria dicuntur, purpurea, superba, hordeacea, auitiana, neuiana, fauoniana, lateritiana, dolobelliana, turaniana, volema, mulsā præcocia, & quædam alia quorū enumeratio longa est. Macrobius Cloatiū secutus recēset bolemium, ceritiū, calculosum, lolianū, lauinium, milesiū, myrteum, orbiculanū, precianum, rubile, tullianū, titianūmq;. Itē mespilaceū & valerianū adnumeravit. Serotina ad hyemē vsq; in parente pēdent. Gelu maturescētia pyra sunt, quæ libralia vocātur, sed sola tamen è pyris mala dici cōsueuerunt. vino & aqua coquantur & in escā ægris dantur, atq; pulmētarij vicē implent. Multa apud nos genera quæ magno habentur in honore. Sed iam nouis insitionū coniugijs tot occurrūt, vt singula persequi perquā difficile cognoscatur. Francis gratissima *bonchrestiana* cognomine, nō ob hoc solū quòd in eximia suauitate librale pondus æquent, sed quia in teneritudine tanta vt à gustatu vel ipso ore statim eliquescant, & perennent, gestatūmq; tolerant, ad Neapolim vsq; delata Carolo octauo ibi res gerēte, à felici illa Campania ijs dotibus adoptata. Proxima magnitudine sunt ijs Mariana, vulgo *diuæ Mariæ pyra* dicta, aquosa dulcedine suauia, mirāq; teneritudine placēt sed fugaciora multo. Minima omniū sunt *muscata* quæ nomine alio *chia* vulgò dicuntur. Baccas corporis tuberculo nō excedētia quina senāve, sepe plura ab vna origine lōgis depēdēt pediculis, odorata moschi iucūditate, ob hoc nomē cōtraxerūt. Cōdiūtur saccharo à salgamarijs, vt in sequentē annū prorogētur. Media magnitudine sunt calliona, carne iucūda, dulci, odorata, friabili, à præstātia pyri Græcū nomē vulgus emēdicauit, quasi dixeris meliora. Rosatis odor nomē dedit q̄ rosas oleant. Bicipitia q̄ gemino capite visantur, singulari sunt cōmendatione, corpore suauis, nō lapidoso, succi grati, palatū etiā morosum recreātis. Turbinatiora omnibus certoliana, quæ Cāpanica alio nomine dicuntur. ea in metæ formā mucronātur, hyemē tolerāt, duriore corporis callo, mira suauitate, succo pauco. ea prunis tosta fugaciū ad veris exitū supplēt inopiā. Condiūtur & saccharo adiecta cinnā

pomi portiuncula vt coenas claudat. Alia ite Martiniana quæ ad hyemẽ vsq; in
 pariete propendit, suauis gustu, firmissima carne, quæ nõ nisi cocta ferè mandun-
 tur. Vbi gelicidia sensere teneriora multo. ea etiã hyernas menses finiunt. Quæ
finora gallicè nominantur, q̄ auri puti colorẽ referant, asperiore carne duriorq;
 nõ prius q̄ gelu experiantur, edomita duritie mitescunt. Ea diutissime durat, quã
 uis in eo genere æstiuã inueniatur & præcocia. Magnopere comendatur berga-
 mota, feri mea memoria coepta & sapore & succo præstantia. Nõ sunt omittenda
 pyra quæ vt pulchritudine & rubro colore & luteo, quasi maturitatis indice, præ-
 tereuntes inuitent ad carptũ, mansa tamẽ tanta displicet acerbitate, vt deuorari
 nequeat, sed demorsa protinus respuatur, ob id *strangulanea* vulgò dicuntur. Verũ
 si singula quotidie nouis infitionũ adulterijs emergentia prosequi vellẽ, me defice-
 ret charta, nedũ dies. Pyra secundis mensis Græcorũ inferuntur aqua mersa. Cõdu-
 tur hæc totidẽ quibus vna modis nõ aliter q̄ cadis. Seruari pyra Democritus ad-
 firmat, quæ illitis pice surculis suspendantur. Alij in sapa, vel passo, vel dulci vino,
 vel musto mersa custodiunt cadis plenis. Plurimi inter scobẽ obruta seruantur. Alij
 siccatis frondibus iuglandis inuoluta recondunt: alij in vrceis fictilibus in vino vel
 musto demergunt, & operculato vase reponunt: alij vinaceis discreta ne se contin-
 gant obruunt. Pyra seruantur in fictilibus picatis inuersis obruta inter scrobes: ite
 illitis omnium surculis pice. Alij pyris singula vasa fictilia assignant, & opercula eo-
 rum picata dolio iterũ includunt. Aliqui arena in scrobe subiecta ita sicca operiunt,
 mox terra. Alij in floccis, capsis condunt, quas luteo paleato illeuerint. Plurimi
 pyra inter paleas aut frumẽta obruta seruantur. Alij statim lecta cũ tenacibus suis
 picatis vrceis condiderunt, & oribus vasculorũ gypso vel pice clausis ipsa sub di-
 uo obruta sabulone texerunt. Alij pyra quæ se nõ contingeret in melle seruantur.
 Aliqui aquã falsam cũ coeperit vndare calfacta, despumant, & ei post iam frigida
 pyra seruanda demergunt: tunc exempta post tẽpus exiguum condunt vrceo, &
 eius lito ore custodiunt: vel diu noctuq; in frigida salsa manere patiuntur, post in
 aqua pura biduo macerant, deinde sapa, vel passo, vel dulci vino mersa seruant.
 Sed pyra quæ huic negotio destinantur, à cadiuis diligẽter electa integra debet esse,
 placido die crescẽte luna, manu decerpta, vegeto solis calore. Dura tunc & ali-
 quantũ viridia vase claudantur, quod tegatur operculo: & inclinato deorsum ore
 breui obruitur scrobe, loco iuxta quẽ perennis aqua defluit. Itẽ quæ dura sunt in
 carne & cute prius in acervo posita vbi se mollire coeperunt, in fictile picatũ po-
 nuntur, & operculo superueniente gypso linuntur: vas breui scrobe demergitur,
 loco qui quotidie sole tagatur. Itẽ pyra diuisa & granis purgata sole siccantur. Li-
 quamentũ e pyris fieri solitũ ad ieiunia fœminarũ inuenio, quod castimoniale di-
 cebatur, pyrorum quæ maturissima sint carnibus integro sale calcatis, & resolu-
 tis, atque ita fictilibus picatis, cupisve conditis. Pyra cum immatura non tamen
 percruda legeris, diligẽter inspicio vt sint integra, sine vitio aut vermiculo, tũ
 in fictili picata fidelia cõponito, & aut passo, aut defruto cõpleto, ita vt omne po-
 mũ submersum sit, operculo deinde imposito gypsato. Illud in totũ præcipiendũ
 existimaui, nullum esse pomi genus quod nõ possit melle seruari. Itaq; cũ sit hæc
 res salutaris ægrotantibus, cẽseo vel pauca poma in melle custodiri, sed separata
 generatim: nam si commisceas, alterũ ab altero genere corrumpitur. Omnibus
 aquosa dulcedo cũ lenta acerbitate, vt Galeno placet, quod inæquale tẽperamẽ-

tum arguit: ob hoc à cibo sumpta cōferunt stomacho. Ventrē substringunt præsumpta. Pyrorū tamen omnium cibus etiā valentibus onerosus, ægris quoq; vini modo negatur. Decocta eadē mire salubria & grata. Quæcūq; vero cū melle decocta stomachū adiuuant. Fiunt cataplasmata è pyris ad discutienda corporum vitia, & decocto eorū ad duritias vtuntur. Ipsa aduersantur boletis & fungis, peluntq; pondere pugnāte succo. Pyra vel pauca portata iumētis mirè graua, remedio esse putant si prius edenda dentur aliqua, aut vtique ostendātur. Pyrorum genera omnia astringunt, quapropter vsus repellentibus cataplasmatibus accommodus. ieiunos suo cibo lædunt. decoctum è siccis aluum sistit.

¶ *Pyrus sylvestris.*

Cap. C X V.

Pyrus sylvestris achras Græcis, hoc est syluatica pyrus, Latinis quoq; pyrafter dicitur, ramosa surculosāq; caudice rimoso, & hiulco ferè cortice, folio circinato, floribus foliatis, fructu quoq; turbinato, sed cum primis acerbo, & gustu astringēte. Fertiliore vrbanae prædicāt. hyeme fructificat ferè, tardēq; sua perficit poma: autūno tamē genus eius vnū, vt Theophrastus tradit, nec mirū cū tarde germinet. Materies ei apprime dura, ideōq; discos, tabellāsq; sutorias è pyro syluestri faciūt, quoniā vt in molli retūditur, ita in duro ferū acuitur. Aculeatos hæc habet ramos. Achrades in cibo primū Tyrinthios habuisse memorat Helianus. Ante panis vsus Argiuos esitasse pyra meminit, vt Athenienses ficos, glandē Arcades, Indi arundinē, Carmani palmulas, miliū Sarmatae, terebinthū nasturtiūmq; Persæ. Arcades radicibus herbarū arborūmq; folijs recētibus ante glandis fagineæ vsus à Pelago traditū victitasse creduntur. Vita longior pyraastro q̄ pyro. Nec pyrafter, vt est author Theophrastus, pyrus fieri potest, ex pyro tamē vitiosam pyrastrum nasci credidit. Serotinæ syluestres pyri. Syluestre pyrū tardissimè maturescit. Cōciditur suspensūmq; siccatur ad sistendam aluū, quod & decoctū eius præstat. Decoquūtur & folia cum pomo ad eodē vsus. Pyrorū ligni cinis cōtra fungos etiamnū proficit. Tardē, vt Dioscorides tradit, maturitatē sentit. natura ei spissandi: efficacius est q̄ fatiuū ad eadē omnia. Folijs quoq; ipsis astrictoria inest potestas. pyrorū ligni cinis nauiter ijs auxiliatur quos inanes strangulant fungi. Quidam tradidere pyro syluestri vnā cū his decocto debellari eorundem virus, innocentēsq; reddi vescentibus.

¶ *Pistacia.*

Cap. C X VI.

Pistacea in Syria nascuntur ex arbore omnino nuda præterq̄ ramorum cacuminibus. Hæc enim comantur densiore folio, angusto & subrufo, ex surculis dependentibus pistacijs, pineæ nucis similitudine, atq; adeo effectu. Pistacia Syriæ sunt, vt Dioscoridi placet, nucleis pineis similia, in nucū genere nota. Hæc antē Vitellius qui cēsor fuit, in Italiā primus intulit è Syria, cum legatus in ea prouincia fuisset, nouissimis Tiberij Cæsaris temporibus: mox & in Hispaniā qui cum eo militauerat Flaccus Pompeius eques Romanus. Iam in Parisiensi agro in ædibus sacris Diuæ Mariæ fatu seminis enata vidimus, folio maiore quàm lentisci, ita in ordinē vtrinque disposito, distātoribus frondium interuallis. Marem in hoc genere accipiunt, cui sub corio velut offei, longiores videntur latere testiculi. Diophanes nucem integram suisq; putaminibus illæsam terræ mandabat. Didymus in Georgicis amygdalo inferi voluit.

45 Pistacia Damegeron serebat Aprilibus Calēdis, sexum vtrūq; matrimonio con

iungens, sic tamē vt maris dorsum in Fauonium spectaret, ita connexæ largiorē vt asserit fructū dabunt. Inseritur eodē tempore & sui generis arboribus, & terebintho, & vt idē arbitratur, amygdalo. Paxamus scrobes locis apricis & iugiter in solatis elaboratos excuabat, & viuiradices vegetas, recētes vnā colligatas infuso stercore luna secūda demergebat, iisq; plantulis ab imo solo ad ramos vsq; vinculo cōstrictis, terra in gyrū accumulata scrobiculos implebat. Sed dabat operam vt rigatione potūq; fatiarētur. Ab octauo die rursus vinculis vt cōmitterētur coirētq; comprimebat. sed ubi caudices trimatum agerent, ablaqueatione facta effossi q; scrobibus fimū inspergebat, & impulso altius trūco aggere terræ muniebat, vt cum arbor in vastā exiisset proceritatē, hoc munere firmiter hærrens, impetu ruentis venti non deturbaretur. Nicander Colophonius pistacia, Possidonius listacia, Damegeron pistacia dicunt. Athenæus author est terebinthos credi solitos à nonnullis, quæ nunc Syri pistacia vulgo nominant, foliorum similitudine vt arbitror fallente. Officinæ nostræ *fistica* & *fisticorum grana* hodie vocant: item sequaces seplasiarum medici. Galenus Alexandriae magnæ nasci pistacia perhibet, verum in Verrea Syriæ municipio vberissima prouenire testatur. Paucum præbent alimētum, infarctas humore iocinoris vias expediunt, & vitijs eliberant & subaustera quadam vi & odorifera viscus ipsum roborant. Porro an stomacho noxia, an frugi, an aluum moueant, an firment, nullum huius rei certum habuit Galenus testimonium. Prodesse aduersus serpentium traduntur morsus & potu & cibo. Pistacia eosdem vsus & effectus habent quos pinei nuclei, præterque ad serpentium ictus siue edantur siue bibantur. Pistacia stomacho amica esse Dioscorides prodidit: item contra serpentium ictus, cum vino prodesse siue potu siue cibo. Paulus commendat ad discutiendas iocinoris obstructions. Galeni sententia stomacho neq; profunt neq; officiant.

¶ *Pyxacanthum.*

Cap. CXVII.

Pyxacanthi, quasi dixeris buxæ spinam, tria inuenio fastigia. Primum ramis cubitalibus, folijs buxi, sed admodū raris, baccis piperis similitudine, amariore gustu, pallido cortice, radice numerosa, hoc & in Græcia gigni. Secundū vero in India tantūm, frutice quoq; spinoso, ramis trium cubitorū, rubo crassioribus, folijs oleæ paruis, radice lata, lignosa, buxei coloris. Tertium fruticem qui lonchitis dicatur. Est autē sentis virgas habens subrectas, tricubitas, aut eo etiā ampliores, protinus ab radice multas, ruboq; crassiores. cortex abscedēs cruētus. Fert, vt Plinius refert, India spinā piperis similitudine, præcipua amaritudine, folijs paruis densisq; cypri modo, ramis trium cubitorum, cortice pallido, radice lata, lignosa, buxei coloris. Hac in aqua cum semine excepta in æreo vase medicamentū fit, quod vocatur lycion. Ea spina & in Pelio monte nascitur, adulterātq; medicamentū, item & asphodeli radix, aut fel bubulum, aut absinthiū, vel thus, vel amurca. Lycium aptissimum medicinæ quod est spumosum. Indi in vtribus camelorū aut rhinocerotum admittunt. Spinā ipsam Græcia pyxacanthū chironium vocat. Est & eidē syluestre rhamni genus nigrius & quadam tenuis rubens. fert veluti folliculos. Huius radice decocta in aqua, fit medicamentum quod vocatur lycium. Semē secundas trahit, altérq; ille candidior stringit, magis refrigerat, vulneribus accōmodatior. Folia quoq; vtriusq; &

cruda & cocta illinuntur cum oleo. Lyciū præstantius è spina tradunt fieri, quam
 & pyxacanthon chironiā Indicis arboribus adnumeratam: quoniā longe existi-
 matur Indicū. Coquuntur in aqua tusi rami radicésq; summæ amaritudinis æreo
 vase, & per triduū, iterūmq; exēpto ligno donec mellis crassitudo fiat. adultera-
 5 tur amaris succis, etiā amurca & felle bubulo. Spuma eius ac flos quidē oculorū
 medicamētis additur. reliquo succo faciē purgat & epiphoras sanat, erosos angu-
 los oculorū veterésq; fluxiones, aures purulentas, tonsillas, gingiuas, tussim, san-
 guinis ex creationes fabę magnitudine deuoratū, aut si ex vlceribus fluat. Illitum
 sedis rimas, genitaliū vlcera recentia, & serpētia ac putrescētia, attritūsq;, in nari-
 10 bus clauos & suppuraciones. bibitur & à mulieribus in lacte cōtra profluuia. In-
 dici differētia glebis extrinsecus nigris, intus rufis, cū fregeris cito nigrescētibus.
 adstringit vehementer cū amaritudine, ad eadē omnia vtilis, sed præcipuē ad ge-
 nitalia. Nomē lycio inuentū puto, quoniā à Lycia inueheretur, præcipuū vrbe Pa-
 tara, quāq; Indicū omnibus præfertur. Lyciū, vt Dioscorides testatur, aliqui pyx-
 15 acanthū appellant, armatā aculeis arborem, ramis trium cubitorū, aut etiamnum
 maioribus. Folia densa, buxo similia. fructus piperis, niger, amarulētus, læuis, den-
 sus. Arbor ipsa cortice pallido, & colore medicamēti sui cū soluitur, radice mul-
 tiplici, obliqua, lignosa. Cappadociæ Lyciæ abūdat, nascēs & locis alijs pluribus.
 prouenire amat solo gracili. Radices eius cōtusæ cū ramis suis macerantur aqua
 20 multis diebus, tum coquuntur semel, iterūmq; ligno exēpto, donec mellis crassi-
 tudo repræsentetur. Adulteratur variē, primū amurca dū coquitur, cōiecta, suc-
 co absinthij, felle bubulo. Spuma quidē eius ac flos in coquēdo innatans cortinē
 detrahitur oculorū medicamētis. reliquus cremor ad alia perquā idoneus condi-
 tur. Ipsum quoq; semē expressum & contentū in sole, dat vtilē medicinæ succū.
 25 Cōmendatio lycij vt in carbone ardeat, & in restinctu spumā rubentē obtineat,
 glebis intus rufis, foris nigris. cū fregeris minime pæminosum, olfactu gustum a-
 stringēs cū amaritudine, croci colore. Omnia hæc Indici discrimina: id enim præ-
 stātissimū existimatur efficacissimūq;. Vis lycio spissandi. quibus oculi caligāt obli-
 nitur. genarū scabiē, pruritus & veteres fluxiones sanat, itē purulētas aures, tonsil-
 30 las, gingiuas exulceratas, labia rimosa, rhagadas sedis, attritus. iā cœliacis, dysen-
 tericis vtralibet medetur, seu bibi seu in aluū dari cōueniat. sanguinis ex creatio-
 nes & tussim in aqua sumptū cohibet. aduersus canis rabiosi morsus in pilula de-
 uoratur, aut sorbetur ex aqua. capillū rufat, digitorū reduuias, serpētia vlcera, ac
 putrescētia sanat. admouetur mulierum vuluæ contra profluuia. ijs quos animal
 35 momorderit in rabie datur bibēdum in lacte, aut more catapotij deuorandum.
 Fruticis qui lonchitis dicatur herba, in aceto decocta & pota, inflammationes lie-
 nis tolluntur. regius discutitur morbus, fœminarum purgationes eliciuntur. tri-
 ta cruda in eosdem vsus confertur. semen dimidio cyatho potum, aquas detra-
 hit, quæ quis sorbuerit venena frangit. nomen lycium in officinis retinet.

40 **Platanus.**

Cap. CXVIII.

Platanus Latinis & Græcis dicta, nomine apud nos caret, rarior in Gal-
 lia, omnibus inuisam arboris speciem demirantibus, & nomen eius &
 naturam ignorātibus: alioqui peregrina est & vmbra duntaxat gratia
 expetita. Quæ in nostro orbe adoleuit, cubitorum sexdecim æquat proceritatē,
 45 cortice crasso, fronde vitiginea, longo rubroq; pediculo, flosculo pallido, pilulis
 v. iij.

scabris, lanuginosis, minutis. Platano in quantamuis altitudinem se radicandi natura, modo nihil obstat, & aquæ suppetant. Qualis in Lycio Athenis fuisse traditur, quæ iuxta aquæ ductum nouella adhuc in dodrantes ferè centū progressa est. In Creta insula ad Cortyniā platanus stetisse fertur apud fontē quēdam, quæ folia hyeme non amitteret, sub qua Ioui compressam Europen indigenæ fabulantur. Platanū in ærea tripode nasci credidit Theophrastus. Hæc Italiæ aduena, diūq; in ea, vt idem memoriæ prodidit, rarissima, per Ionium mare, in Diomedis insulam primū inuecta, communicata quoq; populis Occidentis ad Morinos vsq; Imperij Romani terminos perducta. In Lycia vnus specu, Plinij ætate, octoginta atq; vnus pedum cauo prædicata. Vna hæc tolerat securim, & subuersa flatu ab radicibus reponi solet, vt salix & populus. Sub eius vmbra delectatū Xerxem in terra Lydia, scribit Helianus, diēmq; integrū cum exercitu consumpsisse sub ea, atq; vt capti amore solent, multis arborem donasse muneribus, & quod ridiculo proximū est, ei, vt pellici, Meledoniū quendam custodē reliquisse. Platanus auctu facilis. amat aquas, riguis lenta & humidior germinare festinat. Latissima sunt ei folia diuisaq; iucunda platani vmbra quanquam crassa. Comendatio eius summa solem æstatibus arcere, per hyemē admittere. nutritur mero platanus radicibus infuso. Vmbre gratia ex alieno petita orbe, nūc numerofo vertice, & se vastis protegens ramis arborū instar, agros longis obtinens vmbri, largè ipsa toros præbente, ita vt epulari intra eam complures possent omniflato securi. Nam concamerato ramorum sinu capaci, cēturias excipit, & per æstus vindicat à calore, optantes imbrium per folia crepitus. Narrat Theophrastus prostratam platanum ramis putatis, trunco securi dolato resurrexisse, atq; noctu leuatam onere reuixisse, corticem iterum conuestiuisse. Erat autem vtroq; circundolata latere, proceritate decē excedens cubita, crassitudine quam nō facile quatuor homines amplecterentur. Idem refert, Dionysium priorem Siciliae tyrannum Rhegyū urbem transtulisse eas, domus suæ miraculum, vbi postea factum est gymnasiū, nec potuisse in amplitudinē adulescere. Viuax platanus, longitudo vitæ famæ à fabularū authoribus traditæ, testimonio patet. Delphicam platanum & alteram in Caphyis Arcadiæ stantē Theophrasti adhuc ætate fatas Agamemnonis manu prædicat. Paulo post Aequinoctiū germinat. Sūt & pumilæ platani chamæplatani vocatæ, coactæ breuitatis, quoniam arborū etiam abortus inueniuntur. hæc ergo in genere pumilionū infelicitas dicitur. Id genere ferendi & recidendi fit, ratione inuenta sub Augusto Cæsare, quemadmodum nemora tonderentur. Theophrastus è platano Aegyptia vnguentū fieri solitū scribit comendatū vestibus, non per se, sed additū præsertim in irinū. Platani aduersantur vespertilionibus. Pilulæ earum in vino potæ denariorū quatuor pondere, omnibus serpentium venenis resistunt. Itē ambustis tusæ, aut cum aceto acri magisq; scyllite sanguinem omnē sistunt. Lentiginē, carcinomata, veteresq; nigritias addito melle emendant. Folia & cortex illinuntur collectionibus, & suppurationibus, & decoctū eorū. Cortex autē in aceto dentium remediū est. Folia eorū tenerrima in vino albo decocta, oculorū. Lanugo foliorū auribus & oculis inutilis. cinis pilularū sanat ambusta igni vel frigore. Cortex è vino scorpionum ictus extinguit. Folia platani tenerrima in vino decocta, vt tradit Dioscorides, fluxiones ac pituitas oculorum compescunt. Tumores, inflammationesq; leuant. De

coctus in aceto cortex dentes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ serpentium morfibus auxiliantur. Ambusta igni sanant cum axungia. Incidens foliorum pilularumq; lanugo oculos & aures offendit.

¶ *Populus alba.*

Cap. CXIX.

Populus alba λεύκη Græcis appellata, Gallis *trambula* quasi tremula, caudice procero erectoq; cōsurgit, læui & carnofo cortice, folijs tremulis, in iuuenta circinata rotunditatis, in senectâ angulosis, semper verò infernè herbaceis, supernè candicantibus, lanuginosis, & inter se crepitantibus, sine flore. vna exigua populi. Aquosa & palustria magis amat, letiôrque secus amnes nasci solet, stagnisq; gaudet, auctu perquam facilis, quod humori acceptum ferendum est. minus durans viuit aquarum auida. in plana descendit campestris arbor. Inter primas populus germinat, pauloque ante Aequinoctium. Huic vt ricino folia in iuuenta circinata rotunditatis sunt, vetustiora in angulos exeunt: è contrario, hederæ angulosa rotundantur. Propterea vt refert Theophrastus, putant quidam vetustate candidam mutari, vt helix in hederam, & pyrus in pyrastrum. Populorum folijs grandissima lanugo, euolat candidæ vt iulus. Habet cum paucis proprietatem hanc, vt ab æstiuo solstitio circumagatur, hoc est partes supinas foliorum conuertat, quod salici & vlmō & oleæ accidit, quod quidem syderis confecti rusticis argumentum est. Populus an fructum ferat necne varia est sententia. Arcades sterilē putauere, sed in Creta fructificat in ipso Idææ specus aditu: ad fontem quoq; Sauri duodecim ab eo loco stadijs: in Cindrio quoque proximo ab Ida monte, & circa Tirasiam parte montuosa. Herculi dicata populus, vt arbores alię numinibus suis, Ioui esculus, Apollini laurus, olea Mineruæ, Veneri myrtus. Alba folio bicolor supernè candicās, inferiori parte viridi, numerosiore. Populi ferunt in folijs guttam ex qua apes propolis suam faciūt. Resina è populo exigua est, humor è cauis eius effluit. Aristoteles author est acheroin vocari nigram populum: Pausanias verò candidam, ita nominatam quòd Hercules in descensu ab inferis apud Acherontē vidisset eam, ramumque extulisset: non alio ligno cremari victimas in Elide Ioui Olympio. Multum eructat fumum populi lignum ignibus dicatum. Pediculus populis tremulus & eisdem folia inter se crepitantia. Scopis tantū nascentes. Infelices autem existimantur damnatæq; religione, cum neq; semen vllum neq; fructum ferant. Vinearum causa populus alba seritur, bipedaneo passinatu, talea sesquipedali, biduo siccata, semipede interuallo, terra superiecta duūm cubitorum crassitudine. Populus arbor vitibus placet. Lenta vtriq; materia, ideo scutis faciēdis aptissima quoq; plaga se contrahit protinus clauditque suum vulnus, ob id cōtumacius transmittit ferrum. Vnguentum populneum quod ægirion Græcis dicitur, ex vna populi, quæ bryon est, conficitur verno tempore, cum plurimum grauis est prægnansque resina. Cortex potus ischiadicis & stranguriæ prædest. Foliorum calidus succus aurium instillatur dolori. Virgam populi tenentibus intertrigo nō metuatur. Potus albæ populi cortex, vt ait Dioscorides, denarij pondere ischiadicis & vrinæ stillicidio medetur. Abortiuū nasci tradunt, si cum mulino rene bibatur. Folia quoque cum vino à purgatione pota idem maleficium præstare produntur. Tepens foliorum succus vtiliter aurium dolori funditur.

Pilulæ quæ primo foliorum partu profiliunt illitæ cum melle hebetatam oculorum aciem recreant. Memoria prodiderunt corticem huius & nigræ concisum in minutias, & fulcis stercoratis in sparsum, edules innoxiosque, totòq; anno restibiles creare fungos.

☉ *Populus nigra.*

Cap. CXX.

POpulus nigra αἴγαιος Græcis, fróde est angustiori, scabriore cortice, in totú strigosior. folia circinata sunt rotunditatis in iuuetá, vetustiora in angulos exeút, infernè herbacea, supernè candicát, tremulo pediculo, inter se crepitátia. Vtrunq; genus erectú, sed nigra procerior & leuior, folio bicolor, vtriq; densa lanugo quæ vt iulus euolet, ligno vtrique par candor, neutra putatur florere, sed alba numerosiore folio, quæ vnas brya vocatas ferat vnguētis. In hác vetustate alba degenerat. Cú cæditur quoq; intus lignú albicat. mature germinat & ante æquinoctiú. Lætior apud aquas adsurgit, amat amnes, inde lachrymá quæ in Eridanum defluat, durari ac coire in succinú aliqui prodiderunt. Nigram Arcades fructú parere negant, quâuis in Creta fructificet: si tamen hinc transferatur, sterile scit. Tertiú genus Theophrastus facit eius quâ Alpinam, nonnulli Libycá cognominát, supradictarú altitudine, cortice pyri syluestris scabro, ramis candicátibus, folio hederæ, hinc inde exaturato virore nigro, sed parte vna hebetè, altera angulosa, pediculo tenui, oblógo, colore parte supina pronáq; ferè cõsimili. Libyca appellatur minima folio ac nigerrima, fungisq; enascentibus laudatissima. De succino suprà diximus. Electri tamen sunt qui tria constituent genera. Vnú naturale, quarta parte argéti, vt in canalenfi auro. Aliud curafit, tribus auri partibus & vna argenti: quanq̄ quod quintam partem argenti excedit, incudibus nõ resistat. Errare Plinius putat qui melius esse naturale existiment. Cuius probatio, vt veneno accepto fridorem emittat, & varios quasi arcus cælestis in dissimilitudinem reddat colores. Narrant ad lucernarum lumina clarius argento splendere. Longè diuersum ab hoc videtur genus quod ambar siue ampar dicitur, Aëtio ambar, incõpertú veteribus arbitror, multis locis scaturiens bituminis & sulphuris modo, discrimen eius triplex. Rufum & pingue præferunt, Selachiticum à quodam Indiæ municipio vocatú, vbi nascitur. Subalbidum ex Arabia felici minus probatur, è maritimo quodá oppido cui Sechra nomen est. Deterrimum nigrescit, quod pisces deuorauere. Alij aliter sentiunt, nos græcam fidem sequimur. Sed ad nostrú reuertamur institutum. Populus nigra efficacissima habetur, quæ in Creta nascitur. Comitibus semè ex aceto vtile. Fundit illa & resinam exiguam qua vtuntur ad malagmata. Folia in aceto decocta podagris imponuntur. humor è cauis nigræ populi effluens verrucas papulasq; & attrita corporis tollit. Populi in folijs ferunt guttá ex qua apes propolis faciunt. gutta quoq; aquæ propolis remedium efficax est. Negant & intertrignè sentire qui virgam in manu tenuerit. Populi nigræ folia, vt Dioscorides perhibet, magna vtilitate podagris illinuntur. Resinâ populus fundit quæ in malagmata quæritur. Semen potum ex aceto comitalibus vtile est. Lachrymam narrát quæ in Eridanum amné è populis distillet durari ac coire in electrú, hoc est succinum, quod chrysochoron appellant. Id attritum iucundum spirat odorem, colore auri æmulo. tritum hoc potúmque stomachi ventrisque fluxiones sistit.

Prunus.

Cap. CXXI.

Prunus arbor est procera, radicibus summo cespite vagantibus, paucis, caudice subrecto, scabro, multis brachiato ramis, folio ex oblongo ferè rotundo, per oras minutim serrato, flore candido, foliato, super fructu insidente, pomo carne cutèq; vestito, ligno intus duro in quo nucleolus includitur. Inter paruas arbores reddidit Theodorus, vt in ea peculiare sit fructum in lanuginem solui, quod nulli arborum euenit. Sed hoc Plinius Theophrastum sequutus non pruno sed coggygræ vocatæ tribuit. Decepit hominè vel corrupta lectio, vel nominū affinitas, fortè quia cocconeliam scribendū erat: nam & vnedo, cui similis est coggygræ, nelæ nomen apud Theophrastū habet, cui, non pruno, folium arbuti tradidit. Prunum syluestrem Virgilius vocauit spinum eo versu, Spinosa iam pruna ferentes. Pruni syluestres genera spinarum sunt Columellæ, quæ non sunt negligendæ, cum per stirpes exploratur terra noualibus. Nam si læues, nitidas, prolixas, fœcundâsq; non retorridas vel scabras viderimus syluestres prunos vel rubos, intelligemus terrâ esse furcularem. Syluestres prunos Theophrastus quoq; tradidit. contumacis vitæ prunus. Seritur post mediam hyemem vsque in Idus Februarias. Si tamen ossibus feratur autūno, mense Nouembri, solo putri & subactō duobus palmis obruātur ossa. eadem ponantur mense Februario; sed tunc lixiuo sunt maceranda per triduum, vt cito germinare cogantur. Ponitur & plantis quas ex caudice sumemus mense Ianuario exeūte, vel Februario circa Idus, radicibus fimo oblitis. Gaudet solo læto & humido. cælo tepido melius adolefcunt, cum tamen & frigidum possint sustinere. Locis glareosis & lapidosis si iuuātur lætamine, præstant ne caduca poma & vermiculosa nascantur. Extirpari iubentur à radice soboles, exceptis rectoribus, quæ seruantur ad plantas. Si languida pruni arbor est, vt Græci tradunt, amurca cum aqua æquis partibus temperata debet infundi, vel bubulum lotium solū, vel humanum vetus æqualiter aquæ mistum, vel cineres è furno, maxime sarmentorū. Si poma decidant, oleastri cuneus perforatæ radici est impingendus. Vermes atq; formicas rubrica cū pice liquida si adlinatur, extinguet. Sed modestius propter arboris noxam, ne idem efficiat remedium quod venenum. Iuuantur frequenti humore & assidua fossione. Mense Martio extremo prunus inseritur, melius truncō fisso quàm cortice: vel mense Ianuario ante quàm incipiat gummi collachrymare. Inseritur in se, & persicum recipit, vel amygdalum, sed eam degenerem reddit & paruum. Non temerè in mōtibus visa est prunus. Damascena sicca terra & cælo calido gaudet, vt Pamphilus nobis scriptum reliquit. inseritur iisdem horis quibus reliqua prunus. Seruantur damascena, vt idem prodit, cadis vino dulci vel nouo fluitantia, operto diligēter vase. Prunis foris corpus, intus lignū, vitiūmq; cinctum fructu, cum fructus alibi muniatur vitio. Ingens est turba prunorum, versicolor, nigra, candicans, hordearia à comitatu frugis eius appellata. Alia eodem colore seriora, maiorâq; asinina cognominata à vilitate. Sunt & nigra ac laudatiora, cerina atque purpurea, nec non ab externa gente Armeniaca, quæ solo odore cōmendantur. Sunt & onychina Columellæ nigris laudatiora. Habentur & nucibus insita, quæ faciem parentis & succum adoptionis exhibēt, appellata ab utroq; parente nucipruna. hæc & cerina & syluestria vt vix autūno

cadis condita vsq; ad alia nascentia ætatem sibi prorogāt. reliquorum velocitas
 transuolat marcescentiū. Memoria Plinij in Bethica, malina appellari cœperunt
 malis insita, & alia amygdalina amygdalis. His intus in ligno nūcleus amygda-
 læ est, nec aliud pomum ingeniosius geminatum est. A peregrinis arboribus dicta
 sunt Damascena, à Syriæ Damasco cognominata, in monte nata. Iam Gallia fa-
 miliaria, grandiore quanquam ligno, & exiliore carne, nec vnq̄ in rugas siccata,
 quando soles sui desunt. Populares ijs myxæ, de quibus & in Aegypto vina fiunt.
 familiares & ipsæ Italiae vel forbis insitæ: Græci myxa. quibus similis est persicus
 Aegyptia, nisi quòd poma Aegyptiæ rubescunt. Pruna omnia post Catonem in
 Italia cœpisse manifestum est. In syluestribus satiuisque prunis, limus est arborū
 quem lichena Græci vocāt. Est & sua prunus, vt Theophrasto placet, Aegypto,
 magnitudine insigni, non dissimilis spinæ Syriæ, folio pruni sed immortalis, pomo
 mespili, ligno intus grandi, ac rotundo. Florere incipit mense Iulio, maturescit
 bruma, nec folia dimittit. Corpus ipsum pomi natura copiâq; messium instar in-
 colis. purgatum enim tundunt, seruântq; eius offas qui Thebis habitāt. Prunorū
 apud nos innumeræ ferè differentia. prima laus damascenis tribuitur, nigra cu-
 te, carne suaui, rotundo ligno, exili nucleo. Secundas partes sibi vëdicat pertigo-
 na cognomine, Iberica, vt credo, vocata, quoniam primū ex Hispania venerūt,
 vt inquit Aëtius, succi dulcioris, duriorisque carnis, suaui gustu. ea qua parte so-
 lem spectāt, purpureo nitent colore, aduersa parte candidāt vel subrubēt, vtraq;
 pressa digitis internum os dimittunt. Alia coloris ceræ ex candido in luteum pal-
 lescentia, quæ *cereola* vel *cerea* apud nos etiam vocitantur. Alia maiuscula, mollia,
 purpurea, *pedicularia* vulgo à vilitate dicta, ijs sues rura sagineant. asinina non ab-
 re putauerim quoq; dicenda. Commendantur maxime quoq; quæ prunidactyla,
 à longitudine digiti, vt puto, dicta, purpurea, suaui carne, ouata pomi specie, in-
 sitionis mangonio nusquā non nascentia. Alia Noberdiana, item Iuliana, aliquā-
 to seriora, cæruleo colore, cumulatim in parente intorto furculo pendent, dum
 passa contrahantur in rugas. Cætera genera minime prosequi libet. Id satis fuerit
 nunc quæ Græcis myxa, & per diminutionē *myxaria* nūc officinis dicantur, Gale-
 nus serica maluit appellare, quæ vt inutilia stomacho, nec nisi fastidiosis pueris aut
 malacia laborātibus mulierculis expetita repudiat. Syrij Augusti, vt conijcio, ho-
 nore sebastos hæc myxa vocauerunt. nūc, vt interpretor, officinæ *sebesten*. Arbo-
 ris eius ligno cortex albus, ramis virens, folio rotundo, amplo, fructus in racemo
 dulcis, candido lentore plenus, cum interiore nucleo quasi oliuæ siccatur. Dama-
 scenum inde viscum paratur cōmendatissimum aucupijs, præterquam aquati-
 lium volucrum. Recētioribus medicis vëtrems resoluit: distillationes comprimit:
 erosiones sedat vesicæ, & intestinorū pellit animalia, quòd amariora prunis Pau-
 lus putet. Pruna siccātur in sole per crates loco sicciore disposita. hæc sunt quæ
 Damascena dicuntur. Alij aqua marina, vel muria feruente recenter lecta demer-
 gunt, & inde sublata aut furno tepido iubēt, aut in sole siccari. Pruna onychina
 vt Columellæ placet, item pruna syluestria circa messem condiūtur. Pruna pur-
 purea immatura non tamen percruda, integra & sine vitio aut vermiculo lecta,
 in fictili picata fidelia componuntur, & defruto aut passo ita vt omne pomū sit
 immersum, vas completur, impositóq; operculo gypsatur. Prima laus, vt Gale-
 nus author est, Damascenis à Damasco Syriæ monte oriundis: proxima datur

Ibericis quæ ab Iberia & Hispania deuehuntur. Cient aluum. ex aqua mulsa decocta ventri molliendo sunt, etiam si sola māduntur, sed prandium inchoare debent. Vis omnibus quædā refrigeratrix inest. Syluestris prunus, vt idem, in Asia prumnon dicitur, nos vulgari more *prunula* vocamus. Damascena Theocritus brabyla vocauit, quæ & madrya & badrya dicuntur Athenæo. Miratur Galenus Dioscoridem quod pruna damascena sicca aluū sistere prodiderit. Pruni folia tonsillis, gingiuis, vūe profunt in vino decocta, & subinde ore colluto. Ipsa pruna aluum molliunt, stomacho vtilissima, sed breui momento. Syluestrium prunorum baccæ vel è radice cortex in vino austero si decoquantur, ita vt triens ex hemina superfit, aluum & tormina sistunt. satis est decocti singulos cyathos sumi, & in ijs & satiuis prunis. Limus arborum, quem lichena Græci nominant, rimis sedis & condylomatis mire vtilis. Arbor prunus Dioscoridi fuit notior quàm deberet explicari. Pomum eius estur alienum stomacho, ventrem emollit. Syriaca quæ maxime Damasco monte nascuntur, siccata, stomacho vtilia sunt. sistunt aluum. Folia pruni in vino decocta gargarissatu vnam, gingiuas, tonsillas fluxione laborantes reprimunt. Præstant idem syluestrium prunorum baccæ, quæ cum maturuerint resiccatae sunt. In sapa decoctæ stomacho cōmodiores fiunt. Gūmi prunorum conglutinat, potum in vino calculos frangit. ex aceto perunctum lichenas infantium fanat.

20 **Punica malus.**

Cap. CXXII.

Punica malus, Græcis rhoa, Gallis *granatum*: arbor est haud adeo proce-
 ra, folio angusto, nitidūq; viroris, flore puniceo, oblongo, calathi effi-
 gie, pomo quod corio & membrana tegitur, numerosis intus acinorū
 granis farcto, inde granatum appellant. punica contorto & breui trun-
 25 co, flore contra quàm reliquis arborum puniceo. Excipiūt amygdalarum quod-
 dam genus, quæ subrubicundum florem sustinent, qui punicæ creber & copio-
 sus erumpat, amplitudinēq; pomi sui quadantenus æmulatur, quanuis genus
 eius sit quod fructum amittit, antequam maturet, nec nisi ad florem vsq; partus
 peruenit. is in fructū incumbit, qui subtus attollens se colligit, & ambitu cōgruo
 30 sinuatur. fructū in anniculis surculis profert. Germinat è latere ac cacuminibus.
 arbor fruticosa, ramosa, superiore coma multo fusiore. paucis tamen nititur ra-
 dicibus, prolēmque suam sursum versus procreat, caule diffusa multiplici. Sola
 hæc vt vitis & ficus caudice fisso nō emoritur. Aculeos gerit in ramis vt paliurus.
 breui viuit spatio. Carnosa punicæ medulla & angusta folia. in Ponto magna ra-
 35 morum densitate arbores opacāt. Copiosæ in Tmolo Olympoq;. De acida plā-
 ta, vel semine, vinolēta dulcisq; in Aegypto exit in Cilicia, circa Solos ad Pinarū
 amnem, vbi contra Dariū pugnatum est, vt inquit Theophrastus: quanquam
 alicubi punicū acidum ædere dulce, vel dulce acidum, ostentum aruspices existi-
 mauerint. Omnes sine nucleo fatæ proueniunt. Fructu fatæ, item neglectæ dege-
 40 nerant, cultūq; desciscunt, simum suillum aquarūmq; fluentium copiam nactæ.
 Ex acinis tamen mali punici glaucis vilia exeunt, ex nucleatis dura & plerunq;
 acida. Punicū suo caudice fructificasse nōnunquā, sed prodigiose retulit Theo-
 phrastus. Rigatum & purgationē arbores desiderāt. Punicum malum Cartha-
 gine laudatissimum, indēq; cognomen malum punicum, granatum aliqui appel-

lant. Satam primum arborem in Cypro à Venere testantur fabulæ Græcorum. Diuiditur in genera apyrenon vocando, cui lignosus nucleus abest, sed candidior ei natura, & blandiores sunt acini, minúsq; amari, distincti membranis. Alia structura eorum vt in fauis. Cómunes nucleos habentium quinque species. Dulcia, acria, mixta, acida, vinosá, Samia & Aegyptia distinguuntur, erythrocomis & leucocomis. ita nouem genera colliguntur omnium. Súma tamen fastigia duo: alteri lignosus adest nucleus, sclerococcon ob hoc vocatum: alteri non adest, aut certè minimus, quod ex argumento apyrenon dicitur. Corticis maior vsus ex acerbis ad perficienda coria. Flos balauustum vocatur, & medicinis idoneus & tingēdis vestibus, quarum color inde nomen accepit. Punici acini angulosi, quippe 10 foli: nec cutis vlla singulis præter cômunem quæ candida est, totisque succus & caro est, ijsq; præcipue quibus paruulum inest ligni. Corio & membrana teguntur punica, ijs acinus sub cortice intus. Non temere in mótib; visa est arbor punica. Perdit facile ante maturitatem fructum, quæ etiam roribus nimijs & pruinis 15 florem amittit: qua de causa inflectunt ramos eius, ne subrecti humorem infestum excipiant atq; contineant. non longo durat æuo, sed cito occidit. Malum punicum vere vsque in Calendas Apriles recte feritur. Quòd si acidum aut minus dulcem feret, hoc modo emendabitur, Stercore suillo & humano vrinæque 20 vetere radices rigato, ea res fertilem arborem reddet, & primitiuis annis fructum vinosum: postea verò dulcem & apyrenum facit. si modico lasere vino diluto cacumen oblinatur, ea res acorem malorum emendabit. Mala punica ne rumpantur in arbore, remedio sunt lapides tres cum feritur arbor ad radicem collocatis: aut si iam sata sit, scylla secundum radicem conseratur. Alio modo, Cum iam matura mala fuerint antequam rumpantur, petiolos, quibus pendent, intorquet. Eodem etiã modo seruabuntur incorrupta anno toto. Aliqui intra fictile vasculum 25 ramum punici claudunt, vt ad eius magnitudinē poma restituat. Locis temperatis mense Martio vel Aprili mala punica seramus: calidis & siccis Nouembri. Amat hæc arbor solum cretosum, macilentum: sed in pingui quoque prouenit. regio ei est apta quæ calida est. Seritur & plantis de matrum radice deuulsis. Sed quauis multis generibus pangatur, melius tamen eius ramus cubitalis incisus manubrij crassitudine, & capite vtroque acuta falce læuigatus, scrobi velut obliquus immergitur, prius tamē suillo stercore & summū & imū oblinatur, vel in crudo solo malleo cogatur ad inferiora defigi. Melius proueniet, si ponendus ramulus gemmata iam matre sumatur: sed inditi scrobibus lapilli prouidēt ne poma findantur. Creduntur acida fieri si rigentur assidue: nam siccitas in ijs suauitatem præstat & copiam. Circūfodi autumnno & verno debet. Si acida nascantur, ablaqueatis radicibus tedæ clauus infigatur. Alij algā marinā ad radices obruūt, cui nonnulli sterces miscent asininum atq; suillum. Si florem arbor non cōtinet, vrinam veterem. cum aquæ mensura pari temperabis, & ter per annum radicibus infundes. Vni punicę amphora ingesta sufficiet, vel algam immittis in sulfam, 40 vel algam radicibus iungis, vel bis in mense rigabis, vel arboris florentis truncum plumbeo concludis circulo, vel anguis corio inuoluis. Si crepant poma, lapidem arboris radicibus supposuisse satis est, vel scyllam circū caudicem fuisse. Si vermibus laborant, tangis radices felle bubulo, & continuo moriuntur. Clauo æneo si vermes eosdem purges, difficile renascentur. Vermiosis arboribus vrina asini 45

suillo fimo permista medetur. Tradunt candidos in ijs acinos fieri, si argillæ & cretæ quartam gypsi partem, & toto triennio hoc terræ genus radicibus adiungas. Tradunt mira magnitudine poma protuberare, si olla fictilis obruatur circum arborē, in eaq; ramus cum flore claudatur, ne resiliat ad palum ligatus: tum operta olla contra incurfus aquæ muniatur, autumno patefacta suæ magnitudinis poma exhibebit. Cinis cum lixiuio circa punici truncum frequenter infusus, læta & fructuosa reddit arbuſta. Punica, vt Græci tradunt, feruente cælo gaudet, riguis feri locis optat comite scylla. Si dum pendent in matre poma, furculos semel vel iterū intorseris, ad ver vsque integritate vegeta custodientur. Addunt ab auibus non impeti, si cucurbita & rapum quæ nullo antea humore maduerint, opponantur. Languentes arbuſculæ fucō in mari scaturiente recreantur, si parte ima caudex radice tenuis inuoluatur. Diophanes in suis Georgicis scriptum reliquit, rubra creari mala, si glandium cinere radices aspergatur. Democritus testatur punicam myrtūmq; mutua cōsuetudine mirū in modum oblectari, q̄ si inter se societate ac consortio fruatur, fertiliores reddi: radices quoq; etsi aliquāto distent interuallo, mutuo complexu exhilarari. Africanus in excauatos scrobes, cū pangerentur, cochleas ingerebat si inuenirētur, aut iam satis scyllæ bulbos obsebat. quippe cū ea cæca quadam naturarū discordia dissilire mala, aut rupta fatiscere non patiuntur. Non dehiscunt in arbore poma quæ in caput consita fuerint. Sine nucleis nasci idem promittit author, si dempta, vt in vite, medulla, furculus adobruatur, & dum cōprehenderit, amputetur quod emergit. Ramos punicæ idem adfirmat serpetes arcere. quapropter in amœnis tutaminis gratia deponi consuevit. Didymus rubicundiora fieri mala tradit, si cinis cum lixiuio circa truncum eius frequenter fuerit infusus. Malum acidum fieri tradit Paxamus, si circumfossis radicibus arbos suillo stercore sublinatur, aut humana rigetur vrina. Copiosa in punico mala nasci Democritus asserit, si tithymali & portulacæ succus bene cōmistus arboris trunco antequam germinet adlinatur. Acinos granatis totidem numero in singulis adfirmat Aphricanus, etiam si magnitudo variet, modo ex eadem arbore legatur. Varie, vt Græci produnt, inseritur, in se, & alijs arboribus. Caudex itaq; flexilis qui possit ad terram vsq; deduci obruitur, ita vt ramulorum connexionem medulla vtrinq; diuisa se iungat, deinde vinculis districtus ligatur, ne possit in suam sedem resilire, demū amurca suffunditur. Sed insecto trunco furculus q̄ recētissimus statim debet infigi, ne mora exiguum, qui inest, siccet humorem, alia tamen scitu nō indigna q̄ cæteris ratione. nam in punica furculus iam oculis gēmaſcens accipi debet, in alijs verò prius quàm germinent. Lætatur hæc myrti coniugio, vt refert Didymus: ideo insita myrto punica, multo plurima poma largietur. salici item & citrio, vt idem testatur, inseri consuevit. Punica mala, vt Græci tradunt, ad hybernos vsus reseruanda leni manu, ne tactu asperiore vitientur aut vulnus sentiāt, interlegi debent, nam ea putrilaginis originem adferūt, & in cocta pice mergi, refrigeratq; suspendi. Alij arenate flocculo sigillatim inuoluta funiculis obstringunt, ne tumescencia dehiscant in rimas, sic tamen munita, in parente patiuntur hære. potest & hoc in alijs malis obseruari. Sunt qui in scobe querna, suffuso prius aceto, composita obruant. Alij integra in feruente aqua marina vel muria demergunt vt combibant, dein sole reficcant, & loco suspendunt frigido: & cum vti volunt, aqua dulci pridie

macerant. Alij in singulis fictilibus ollulis singula collocant, & diligenter oper-
 tas ita stabiliunt, ne vel caudicis occurfu vel mutuo earum collifu possint con-
 fringi: ita & vberibus & adultis semper potentur. Longo custodiuntur tempore,
 si in feruentem aquam intingantur, & protinus erepta, in arena sicca componantur,
 aut tritici cumulo in vmbra dum rugas cōtraxerint recōdantur. Item si ta-
 ctu inuicem separata paleis obruantur: aut si induantur argilla, & ea siccata, loco
 frigido pendeant: aut si seriola obruantur sub dio, quæ habeat arenas vsque me-
 diū, & cum ramulis lecta, imprimantur cannis singulis vel sambuci virgulis, & ita
 separata in arenis figantur, vt ipsa quatuor digitis emineant ab arena. Hoc & sub
 tecto in scrobe bipedanea fieri potest, & vtilius est ad seruandum, si cum ramo
 longiore tollantur. Alij in seriola cui ad medium aqua mittatur suspendunt ma-
 la, ne humorem tangant, seria clauditur ne ventus irrumpat. item in dolio intra
 hordeū sic ordinantur, ne se inuicem tangāt, & dolium superoperitur. Vinum hac
 ratione conficitur, Acini maturi diligenter purgati in fiscellam mittuntur, &
 cochlea exprimuntur. hoc coctum ad medietatem vsque cum refrikerit, picatis
 vasculis clauditur. aliqui succum nō excoquunt, sed singulis sextarijs libras mel-
 lis singulas miscent, & supradictis vasculis reponunt. Dulcia mala sæpe intelliguntur,
 cum apyrena dicuntur. Vinolenta nucleum fere paruum habent, vnam in
 ijs, ac ne mustū quidem protinus aperuit natura. apyrenis & vinosis cortex aspe-
 rior. Punicam malum ferè Græcia rhoan & rhœan vocat, reliqua vt apud Calli-
 machū est, item Hippocratē, sidam. Side porro & Bœotia terra dicitur, à quo &
 arbori nomen datū. quo argumento Athenienses ab Epaminunda in Sidæ regio-
 nis quæstione victi memorantur. Nanq; sicut refert Athenæus, quid sidam appel-
 larent orta contentione, Epaminundas protinus ex dextra conditum depromēs
 punicum, sciscitatur quonam modo malum hoc vocarent, qui rhoan responde-
 rūt. sed nos, inquit, sidam. Dulcia quæ apyrena nomine alio vocantur, stomacho
 inutilia habentur. Inflationes pariunt. dentes gingiuasq; lædunt. Quæ verò ab
 his sapore proxima vinosa dicuntur, paruum nucleum ferētia, vtiliora paulo in-
 telliguntur: aluum sistunt & stomacho profunt duntaxat pauca, citraque satie-
 tatem. Hæc dari in febre nonnulli negant, nec succo, nec carne acinorum vtili.
 Cauentur æquè vomitionibus ac bilem reiicientibus. Cortex in magno vsu est.
 Vulgus coria maxime perficere illo nouit, ob id malicorium appellant medici:
 vrinam cieri eodem monstrant, mistaque galla in aceto decocto mobiles dentes
 stabilire. Expetitur malum in grauidarum malacia, quoniam gustatu moueat in-
 fantem. diuiditur, cælestique aqua madescit ternis fere diebus. hæc bibitur frigi-
 da cœliacis & sanguinem excreantibus. Ex acerbo fit medicamentum stomatice
 vocatum, vtilissimum oris vitijs, narium, aurium, oculorū caligini, pterygijs, ge-
 nitalibus, & nomis, & quæ in vlceribus crescunt. Contra leporem marinum hoc
 modo, Acinis detracto cortice tufis, succoque decocto ad tertias, dein cum cro-
 ci & aluminis scissi, myrrhæ & mellis Attici selibris. Alij hoc modo faciūt, Puni-
 ca acida multa tunduntur, succus in cacabo nouo coquitur mellis crassitudine ad
 virilitatis & sedis vitia, ad purulentas aures, epiphoras incipientes, ad rubras ma-
 culas. In manibus rami punicorum serpentes fugant. Cortice punici ex vino de-
 cocti & impositi, perniones sanantur. Contusum malum ex tribus heminis vi-
 ni decoctum ad heminam, tormina & tineas pellit. Punicum in olla noua oper-

culo indito in furno tostum & contritum potumque in vino sistit aluum, discutit tormina. Primus partus huius florere incipientis, vt Plinio placet, cytinus appellatur à Græcis, miræ obseruationis multorum experimento. hunc si quis duobus digitis & pollice decerpserit, lustratis leui tactu oculis, mox in os additum deuorauerit, ne dente contingat, affirmatur nullam oculorum imbecillitatem eo anno passurum. Idem cytini siccati tritique, carnes excrescentes cohibent, gingiuis & dentibus medentur, vel si mobiles sint, decocto succo. Ipsa corpuscula trita vlcerebus quæ serpunt, putrescuntve, illinuntur. item oculorum inflammationi, intestinorumque. In hoc ipso cytino flosculi sunt antequam scilicet malum ipsum prodeat erumpentes, quos balauustum vocat Plinius. hi scorpionibus aduersantur, sistunt potu menses foeminarum. Sanant oris vlcera, tonsillas, vuam, sanguinis excreationes, ventris & stomachi solutiones, genitalium vlcera & quacunque in parte manantia. Tusorum farina, vt tradunt, dysentericos à morte reuocat. Nuclei tosti tusique, stomachum iuant cibo & insperione. bibuntur ex aqua cælesti ad aluum sistendam. Radicis decoctæ succus tineas necat victoriati pondere. mali punici corticis fumoculices fugantur. Est & syluestre punicum à similitudine appellatum, eius radices denarij pondere in vino potæ somnos alliciunt. Semine poto, aquam quæ cutem subierit siccat. Malum granatum omne, vt Dioscorides scribit, boni succi, stomachum adiuuat, carnes minus alit. Ex ijs dulcia, sapore grato, sed inutiliora stomacho habentur, vtique non omnino, sed quatenus partem illam aliquantum excalfaciunt, inflammationesque pariunt. proinde in febris abdicantur. Acida feruoribus stomachi auxiliantur. melius sistunt ac vrinas moliantur facilius. ora gingiuasque lædunt. Vinosa verò mediam sibi vendicant naturam. Nuclei acinorum acidi punici siccati & obsonijs insparfi incoctiue, fluentem aluum stomachumque cohibent. madescunt aqua cælesti, bibunturque salubriter sanguinem excreantibus. Ad desessus dysentericorum, foeminarumque vuluæ fluxionibus obnoxiarum vtilis habetur. Expressus succus coquitur cum melle ad oris, virilitatis, & sedis vitia, nomas, reduuias, & quæ in vlcerebus excrescunt, aurium dolores, narium tædia, præsertim acidi. Flores huius cytini vocantur. astringunt, siccant, cohibent, cruenta glutinât. Easdem quas pomum præstant vtilitates, madidis pituita gingiuis collutione medentur. mobiles firmant dentes. hernias prolapsu intestini erumpentes emplastro suo repellunt. Memoriae prodiderunt, si quis ternos cum minimum deuorauerit, nullam eo anno lippitudinem sensurum. Exprimitur hypocisthidis exemplo. Malicorium asperum est mali punici putamen, quod aliqui sidion vocant. hoc spissandi vim habet, & eisdem pollet vtilitatibus quibus cytinus. Decoctum radicis potu latis ventris tineas pellit, & easdem enecat. Balauustum flos est syluestris punice cytino similis. genera eius multa, candidi, rubri, rosacei. Succus vt hypocisthidis premittitur. natura ei spissare cytini & hypocisthidis effectibus.

Rhamnus.

Cap. CXXIII.

Rhamnus aliqui persephonion vocant, alij leucacantham, Romani spinam albam aut cerualem vocant, fruticat in septis ramos spargens rectos, & aculeos in acutæ spinæ modum, folijs paruis, oblōgisque, suppinguibus, teneris. Alterum genus candidius. Tertium fuscus latioribus folijs, & quadantenus rubentibus, virgæ quinûm ferè cubitorum proceritatem implent, infirmioribus horrentes spinis, innocentioribusque, aculeo mucronato. fructus ei candidus, latus, prætenuis, folliculari specie, non dissimilis verticillo. Theophrastus rhamni duo genera constituit, nigrum & candidum, vtrique fructus parentum colore. Nigrum folliculos fert in quibus terna aut quaterna semina: quibus medici contusis contra tussim vtuntur, continent enim lentorem quendam quale lini semen. Nascitur dilutis vt rubus, perpetua coma viret. Rhamnus inter ruborum genera à Plinio describitur. candidior & fruticosior is floret, ramos spargens rectis aculeis non vt cæteri aduncis, folijs maioribus. Alterum genus eius syluestre, nigrius & quadantenus rubens. fert veluti folliculos. Aliter à Dioscoride supra monstratur. Rhamnum igniarijs vtilem ferunt, præsertim conceptaculo & craticulæ. Phocion rhamnum à quibusdam agnon à virtutis similitudine vocatam scribit, quòd Venerem coerceat vt vitex. Rhamni vnum genus putamus esse, quod Galli *burgam spinam* vel *neprum* vocant, fructu myrti, foris nigro, intus viridi, ob id ad colorem eum pingentibus idoneo. Cortex arbori subniger & nitidus quasi ceraso, inter virès, post luteus, lignum extra candidum, interior medulla rubet: eo validos arcus nostri fabricant. Audio etiam adhuc hodie Italis spinum ceruinum vocari, nam & ab iisdem Dioscorides spinam cerualem dici testatur. Aliud genus in afflatu maris nascens, quod putauerim rhamni fastigijs annumerandum, frutice nonnunquam arborecente, prælongis ramulis, qui rigidis armantur spinis, aculei mucrone sæuiantibus, folijs tam æmula facie ligustrum exprimentibus, vt pro illis fallant, bacca folliculari specie, verticillata, primum candida, post maturitatem rubescète, foris flaccida, intus vliginosa, quæ pastores pecorum pabulo decutiunt. Hallucinari credo eos qui primum rhamni genus arbitrantur esse, quod *grossularem* vulgus vocat: nam etsi fruticosi generis sit, ramulis vietas, recto spinarû mucrone horridus, flore ex herbido candicante, in frutetis & sepibus nascens, nihilominus folia non respondent, quæ circinata rotunditatis conspiciuntur apij modo dissecta, frutice aculeato, acinis candidis, & à maturitate dulcibus, granosis, translucidis, ciborum condimentis expetitis. hanc veteribus præteritam obiter putamus vt eam quam *transmarinam grossulam* vulgus appellat, frutice topiario, nullis horrente spinis, folio pusillæ vitis, rubentis vuæ fertilis, in hortis frequens, acinis sapore & gustu punici acidit. Rhamni semen secundas trahit. alter ille candidior astringit, magisque refrigerat. Collectionibus & vulneribus accommodatior. Folia vtriusque cocta vel cruda illinuntur cum oleo. Folia omnium generum ignibus sacris & vlcerum serpentibus imponuntur. Rami ex ea foribus & fenestris additi, remedio esse contra veneficia produntur.

¶ Rhododendron.

Cap. CXXIII.

Hododendron, alij nerion, alij rhododaphnen vocant, frutex vulgaris notitiæ, folium ei amygdalæ, longius, crassius, scabrius. flos rosæ similitudine. Fructum habet nucis Græcæ æqualem ceu cornicula, qui dehiscens intus laneam naturam pappis acanthinis similem ostendit, radice fastigiata, longa, lignosa, gustanti falsa. Nascitur in maritimis & secundum amnes. Folia non decidunt rhododendro, & quanuis herba sabina nonnullis dicatur, rhododendron, vt nomine apparet, à Græcis venit. Alij nerion vocant, alij rhododaphnen, sempiternum fronde, rosæ similitudine, caulibus fruticosum. Iumentis, capris, & ouibus venenum est. Idem homini contra serpentium venena reemdio. mel insanum è Ponto contrahitur. Hoc ne nomen quidem latinum inuenit, quod miror, cum eius flore scatent syluæ. Phocion rhodoniam quoque dici meminit, quanuis aliqui, vt inquit, rhodoniam interpretantur vitem flauas vuas ferentem, *rosaginem* rura vocant. folijs lauri nunquam decidentibus, amaris, rosæ flore leuiter in puniceum vergente sed modico, semine intus lanuginoso, radice longa, gustu falsa. inuenitur in aquosis & maritimis. Huius & flores & folia cunctis quadrupedibus perniciofa sunt, si Luciano & Apuleio credimus. Emoriuntur autem veluti comitali morbo correpti, quod & Alexandro res in India gerente constitit. Mirum, folia eius quadrupedum venenum esse, homini vero contra serpentes præsidium, ruta addita & vino pota. pecus etiam & capræ, si aquam biberint in qua folia maduerint, mori dicuntur. Folia eius & flores, vt testatur Dioscorides, perniciem omnibus iumentis adferunt, homini verò contra serpentium venena remedio est in vino pota, addita ruta. Pecus quidem infirmius, vt oues & capræ, si aquam biberint in qua folia maduerint extinguuntur.

¶ Rhus.

Cap. CXXV.

Hus, vt Dioscoridi placet, arbuscula in petrosis nascens, duorum cubitum altitudine, folijs oblongis, modicæque rutilis, ferratimque per oras incisus, acino vuarum gracilium, denso, magnitudine terebinthi, latiusculo, corticea racemorum tunica. obsonijs aspergitur, & ab aliquibus erythros appellatus. Semen excoriarij fruticis eiusdem nominis. Porrò excoriarus vocatur, quoniam qui pelles condepfant, spissandis corijs folio eius vtantur. Maris & foeminæ differentia, vt scribit Theophrastus. mas fructificat, foemina sterilis est. Virgas fundit rhus breues & graciles, folio vlni longiore paulo, subhirsutoque, disposito per versus, ita vt in nouellis ramorum, contrarijs inter se pediculis germina respondeant. ijs candidas pelles inficiunt. Flos in racemis candidus, à quo semen collectum lentis & terebinthi similitudine, rubescens cum vua, quod vocatur rhus, medicamentis necessarium, in eoque osseum. Radix simplex per summa cespitem cohærens, vt facile possit vniuersa velli. Nascitur vbique sed in argillosis potissimum. Nec rhus latinum no-

men habet Plinio, cum tamen in vsum pluribus modis veniat; & frutex exco-
riarius appellatur, subrutilus, bicubitalis, crassitudine digitali, cuius aridis folijs,
vt malicorio, coria perficiuntur. Duo Græci faciunt genera, magiricum quod
additur in obsonia, idem vt opinor cum Syriaco: alterum byrsodepsicon, hoc
est excoriarium. quandoquidem vtrunque in pastillum pantolmion quoque dis-
ctum medici diuersis ponderibus contra dysentericos & cruenta reijcientes re-
quirunt. Rhus Syriacus Columellæ nominatur. Actuarius in quibusdam com-
positionibus sumachum tradit rhom appellari, quod nomen omnes vsurparunt
officinæ *sumach* vocabulum, vt à barbaris emendicatum, proteretes. Theodorus
Græci nominis sequutus etymum fluidam interpretatur. In montibus & petro-
sis apud nos frutex inuenitur fructuarius, ramulis digitali crassitudine, bicubita-
libus, folijs vlmeis, pilosioribus, quæ paribus internodijs aduersis pediculis con-
iugatim adhærent, per ambitum minutissime ferrata. Flos albus racematim ena-
scitur, eoque marcescente acini ostenduntur in vuam congesti, grano lentis ma-
gnitudine, latiusculo, & velut leniter vtrinque compresso, cum ematuruit ru-
bro, radice per summa cespitem vagante. rura nostra *viurnam* appellant, flexu
ferè inuictam, & ob id fascibus ligandis vtuntur. Sed folia & frutex incano ferè
colore nitent, ruborem tantum procidentia præferunt, nisi hoc fuerit genus, ex-
trita vna litera, viburni nomen fateretur: de quo Virgilius cecinit,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Habetur & sylvestris herba folijs myrti, coliculis breuibus, quæ tineas & ve-
nena pellit, rhus vocata vt Plinius tradit. Rhus quæ erythros appellatur, fru-
tex est cuius semen vim habet astringendi, refrigerandique. Aspergitur pro sa-
le obsonijs. Aluos soluit, omnesque carnes cum silphio suauiores facit, vlce-
ribus medetur manantibus cum melle, asperitati linguæ, percussis, liuidis, de-
squamatis eodem modo. Capitis vulnera celerrimè ad cicatricem perducit, &
fœminarum abundantiam sistit, cibo. Excoriario vtuntur medici ad defluxio-
nes, contusa, cœliacos, & sedis vlcera, aut quæ phagedænas vocant, cum mel-
le aut aceto. Decoctum eorum instillatur auribus purulentis, illinitur & hydro-
picorum tumoribus. Folia, vt testatur Dioscorides, vim habent astringendi,
acaciæ effectus præbetia. Decoctum capillos denigrat. Dysentericis prodest po-
tu, infusione, assesu. Instillatur auribus purulentis. Pterygia & gangrænas fo-
lia ex aceto vel melle compescunt. Fit ex aridis folijs ad crassitudinem mellis in
aqua decoctis succus ad eadem quæ lycium conueniens. Fructus cœliacis estur
& dysentericis, aut eorum obsonijs inspargitur. Inflammationes arcet. Per-
cussis, liuidis, desquamatis medetur, asperitati linguæ cum melle. alba fœmina-
rum profluvia sistit. Hæmorrhoidas sanat cum querno carbone intrito & im-
posito. Aqua ipsa in qua semen maduerit coquitur & concrefcit, melior medi-
cinæ quàm ipsum semen. Gummi stillat frutex, quod dentium cauis impres-
sum dolores finit.

¶ Robur.

Cap. CXXVI.

Robur quæ Theophrasto drys, licet pro communi omnium glandife-
rarum arbore sumatur, ea tamen propriè putatur esse quæ vulgo *chesna*
dicitur, passimque spectatur, folio latebrarum anfractibus sinuosis

limo, glande exigua, materie durissima. Nam & hæc sola præter fructum, gal-
 lãque vtriusque generis & fungos, plurima alia gignit. Siquidem fert & quæ-
 dam veluti mora, ni distarent arida duritie, plerunque tauri caput imitantia, qui-
 bus fructus inest nucleis oliuæ similis, sed hoc admodum raro. Nascuntur & in
 5 eo pilulæ nucibus non absimiles, intus habentes flocculos molles, lucernarum lu-
 minibus aptos. Nam & sine oleo flagrant, sicuti galla nigra. Fert & aliam inuti-
 lem pilulam cum capillo, verno tempore, melligeni succi. Gignunt & alæ ra-
 morum eius pilulas corpori non pediculo adhærêtes, candicantes vmbilicis, cæ-
 tera nigra varietate dispersa, media cocci colorem habent. apertis amara inani-
 10 tas inest. Aliquando & pumices gignit, necnon è folijs conuolutas pilulas, & in
 folio rubentes, aquosos nucleos candicantes & translucidos quandiu molles sint,
 in quibus culices nascuntur & indurescât in gallæ modum. Fert & robur cachryn,
 ita vocatur pilula in medicina, vrendi vim habens. Robur, vt Theophrastus, præ-
 ter fructum multa gignit, gallam paruulam atque alteram resinofam & nigram,
 15 & aliud fert veluti morum fractu contumax, durum, id tamen raro. Gerit & pi-
 lulam nuci nõ dissimilem, quæ fungosam lanuginem habet, mollem, lucernarum
 luminibus aptam. Nam & sine oleo flagrat vt nigra galla. Aliud parit effigiem
 colis representans, quod cum perficitur, tauri caput imitatur, fructu intus nu-
 cleis oliuæ simili. Gignit & comatam capillo pilulam sed inutilem, tum tactu tum
 20 gustatu melligeno succo, vere inficientem. Promit quoque in ramorum alis pi-
 lulas sine pediculo sessiles, ac versicolores. enimvero prominentes quidam vmbi-
 licis candicant, cætero varietas aspergitur, media cocci rubore rutilant, aper-
 tis putris & nigricans inest inanitas. Profert & rubentem lapillum, sed frequen-
 tius aquosos nucleos albicantes & translucidos quandiu teneri sunt, in quibus
 25 & pumices nascuntur, indurescentes gallæ modo, vbi ad iustum incrementum
 venerint. ij folijs à tergo adhærant. Gignuntur & folijs aliæ conuolutæ pilulæ
 compressæ & oblongæ. Fungos omitto qui in alijs quoque arboribus erumpunt.
 Taceo etiam viscum, cum in alijs quoque proueniat. ferax earum rerum hæc ar-
 bor est, nec alia quercus species. E glandiferis coronas neçti veteribus mos fuit,
 30 quæ omnibus anteferrentur. Ciuica iligna primo fuit, postea placuit ex esculo
 Ioui sacra. Variatũmque & hoc cum quercu est, ac data quæ vbiq; fuerat. Non
 puto prætereundum Alexandri Macedonis inuentum, seruandæ niuis in scro-
 bes, vbi ea sit coniectis è quercu ramis. Gallã è robore deterrima, signum eius
 est quod cauernæ translucent. Glandem quæ proprie intelligitur, fert robur. con-
 35 tinetur hispido calyce, folia carnosã, grauiã, procera, sinuosa lateribus, nec cum
 cadunt flauescunt. montes & valles diligit. Germinationem intermittit tri-
 partito, ac terna germina ædit: ideoque inter squamas corticem spargit. Præ-
 gnantis in germinatione rumpitur cortex, quod in omnibus arboribus euenit.
 Est autem prima germinatio incipiente vere circiter quindecim diebus. Itẽ-
 40 rum germinat transeunte Geminos sole, sic vt dum prima cacumina impellun-
 tur, se cutis aperiat geniculato incremento. Tertia ad solstitium breuissima, in
 qua tunc clarè cernitur excrescentium cacuminum articulatio. Solæ robur abi-
 es atque larix germinatione terna parturiunt, corticẽmque inter squamas rum-
 punt, ob id trislepi vocatæ, hoc est intermissariæ, vel vt alij legere malunt, trisle-
 45 pri, hoc est trisquamia. Robur in profundum suas radices agit carnosas. Vere

cæsum teredines non sentit: bruma autem vitiatur, neque finditur, aliàs obnoxium vt torqueat sese. Tardissimè robor cæditur, ineunte hyeme, ante compurtrescit. Tempestiuè cæsum durat spissatū vt cornu. Non desunt tamen qui tempestiuum putent vere, quum amentum, hoc est cachryn suam gerit. Medullam eius inter spissa commemorant melandryon vocatam. Aeterna in aquis maria, sed dulcibus, mari putrescit, contra quàm magna pars arborum, hoc tamen & in mari vtile, sed nauibus & ædificijs cæteris quæ terra obruantur. Carbones è robore annofo & nouello damnant, media ætas in pretio est. Sed vtique robori tanta est duritia, vt terebrari nisi madefactum nõ queat, & ne sic quidem adactus auelli clauus. Materia eius tardissimè vetustatem vel cariem sentit. Sed in hac & etiam reliqua, multum refert lunaris ratio, nec nisi à vicefima in tricesimam cædi volunt. Inter omnes conuenit vtilissimè in coitu eius sterni, quem diem alij interlunium, alij silentis lunæ appellant. Quidam addunt, vt in coitu & sub terra sit. Robor omne astringendi vim habet, præsertim interior & subiecta cortici tilia, quæ ligno membranacea cohæret. Idem pollet & tunica ea quæ glandem sub calyculo obducit. Decocto earum iuuat cœliacos, dysentericos, sanguinem excreantes. Tritæ fœminis contra profusiones immodicas admouentur in velle re. Pilulæ roboris ex adipe vrsino alopecias replent. Glans siccat collectiones, suppurationesque. fluxiones sistit. Torpentes membrorum partes corroborat decoctum eius fotu, cui & insidere expedit siccandis astringendisque partibus. Astringit, vrinam trahit, capitis dolores creat deuorata, inflationesque parit. Resistit vescentibus venenatorum ictibus. Succus decocti prodest contra toxica cum vaccino lacte potus. intrita glande cruda collectiones discutuntur. Duritias quas cacoethe vocant, & vlcera maligniora sanat, & cū falsa suis axungia linit. Ilignæ glandi vis maior.

☉ *Rosa.*

Cap. CXXVII.

Rosam Græci rhodon, & plantam rhodoniam appellant. Rosam aculeatam ramis nemo ignorat. ei vita ad quinquennium non recisæ nec adustæ, illo enim modo iuuenescit. Flos senescentis deterior, ad cuius odoris iucunditatem cælum plurimum conferre creditur. Flos bicolor, cuius folia interna quæ admodum exigua sunt: item ex maioribus externa minus odorata. Inter amplas odore præstant, quibus ima pars scabra & corticia est. Vsta, recisa, translata fit melior. Syluestres ex toto asperiores odore, colore, magnitudine superantur. Rosa vt nouissima erumpit inter vernos flores, ita prima deficit satiuia excepta. Capita foliorum partesque candidæ, vngues vocantur. In flore aliud semen, aliud capillus in capite, aliud cortex, aliud calyx. Coronas è rosa quæ pactilibus & sustilibus successerunt, rosalia dixere veteres, nec erat ijs gratia nisi folio solo nexis. Recens à longinquo olet, sicca propius. Serenis diebus lecta odorator, item ficcis, ruderatis, gracilibus. Rosa nascitur spina verius quàm frutice, in rubo quoque proueniens, illic etiam iucundi odoris, quanuis angusti. Germinat primum omnis inclusa granoso cortice, quo mox intumescente, & in virides alabastròs fastigato, paulatim rubescens dehiscit, ac sese pandit, in calycis medio sui stantis complexa luteos apices stamináque: sub quibus semen insidet, quæ

propriè flores dicuntur. Desitum est feri femine, cum alioqui possit, quoniam
 fero ita nascatur. Rosam fruticibus & furculis per fulculos pedales disponi con-
 uenit, sed omnibus annis ante Calendas Martias, & interputari oportet. hoc mo-
 do culta multis annis perennat. Rosaria Februario mense conferuntur, quæ sul-
 5 co breuissimo, aut scrobibus ponenda sunt, vel virgultis, vel etiam femine. Sed
 femina rosarum non putemus medios esse flosculos aurei coloris, quos rosæ fe-
 runt: sed baccas nutriunt, quas in breuissimi pyri formam turbinatas ac femi-
 ne turgentes post vindemiam reddunt maturas. Quarum maturitas ex colore
 fusco & mollitie potest æstimari, quo tempore antiqua rosaria furculis circun-
 10 fodiuntur, & ariditas vniuersa reciditur. rara propaginibus reparantur. Si rosam
 temperius habere voles, duobus palmis ab ea in gyrum fodies, & aqua calida bis
 rigabis in die. Rosas nõdum patefactas seruabis, si in canna viridi stante fissa re-
 cludas, vt fissuram coire patiaris, eoque tempore cannam recidas quo rosas vi-
 rides habere volueris. Aliqui olla rudi conditas ac bene munitas sub dio obruunt,
 15 ac ita reseruant. Vtus in coronis propè nimius est. Oleo quoque maceratur & in
 vnguenta transit, idque iam à Troianis temporibus, Homero teste, per se medi-
 cas artes præbet, mensarum delicijs inungendis minimè noxia. Genera Latini
 multa fecere. Celeberrimum Prænestinæ quæ nouissimè deficit, Campanæ quæ
 præcox est, Milesiæ cuius color ardentissimus, Serotinæ duodecim folia non ex-
 20 cedentis. Proximam tradidere Trachiniam minus rubentē, mox Alabandicam,
 viliorem, albicatibus folijs. Vilissimam pluribus, sed minutissimis, spermoniam.
 Differunt verò multitudine foliorum, asperitate, læuore, colore, odore. Paucissi-
 ma quina folia, ac deinde numerosiora, cum sit genus eius, quam centifoliam
 vocant, Campaniæ tributā, & Philippis Græciæ à Pangæo monte vicino trans-
 25 latitiam, numerosis folijs ac paruis, vnde accolæ transferentes conferunt, planta-
 tūque proficiunt. Nec tamen talis odoratissima, nec cui latissimum maximūmq;
 folium. Ideo nec coronas intrat centifolia, nisi extremos velut ad margines, nec
 specie nec odore probabilis. Est quæ græca Latinis, appellatur à Græcis lych-
 nis non nisi in humidis locis proueniens, nec vnquam excedens quinq; folia, vio-
 30 læ magnitudine, odore nullo. Est & alia græcula appellata conuolutis foliorum
 paniculis, nec dehiscens nisi manu coacta, sempérque nascenti similis, latissimo
 folio. Alia finditur è caule maluaceo, folia oleacea habens, moscheuton vocant.
 Atque inter has media magnitudine, autumnalis rosa, coroneolam appellat, in
 rubo natā, iucundi odoris, sed angusti. Coroneola in rubo nata tot modis adulte-
 35 ratur. Reliquæ sine odore, hoc est, maluacea & duæ græculæ. Semen rosæ in ipso
 cortice est, sub flore opertum lanugine. Præcox emergit rosa si pedali scrobe ab
 radice facta, calida infundatur, germinare incipiente calyce. In Hispania, Car-
 thagine præcox rosa hyeme tota visitur. Refert & cæli téperies. quibusdā annis
 minus odorata prouenit, præterea locis omnibus, sed siccis q̄ humidis odoratior.
 40 Seri nec pinguibus vult, nec argillosis locis, nec riguis cõtenta ruribus, proprièq;
 ruderatū locum amat. Fodiuntur altius q̄ fruges, leuius q̄ vites. Tardissimè proue-
 niunt femine, quod in ipso cortice subest ipso flore opertū lanugine: ob id potius
 caule inciso inseruntur, & ocellis radice vt arūdo. Vnum genus inseritur pallidæ
 spinosæ lōgissimis furculis quinquefoliæ quæ altera græcula est. Omni autē recisio-
 45 ne atq; vstione proficit, trāssatione quoq; vt vitis, optimè ocysimèq; prouenit,

furculis quaternum digitorum longitudine & ampliore post Vergiliarum occa-
 sum fata, dein per Fauonium translata pedibus interuallis, crebroque circumfossa.
 Rosam multiplex comitatur fabula, non nisi candidam per initia fuisse, mox vul-
 nerato Veneris pede, dum Adonidi opem latura precipiti cursu per dumeta ra-
 pitur, adrubuisse. Alij sanguine Cupidinis, vt Aufonius. Græci admirandam il-
 lam pulchritudinem odorisque suauitatem à Venere contributam fingunt. Quando
 deam Adonidis amore captam Mars deperibat, qui zelotypus, Adonidis morte
 initam consuetudinem solutum iri sperans, Adonim interficit. Venus rescuens ge-
 stum facinus, dum omni studio diligentiâque properè fertur subsidium allatura, in
 rosæ frutices irruens, pedem nullo munitum sandalio eius spinis transfigit, ita rosæ
 pristinum candorem, in profusi cruoris memoriâ, in ruborem conuertit. Alij aliter
 fabulantur, Cupidinem cum in deorum conuiuio lasciuis saltationibus indulgeret,
 pateram nectaris plenam alæ concussu subuertisse, nectar inde fufum humi florem
 rosæ rubicundum reddidisse. Philostratus rosæ fruticem Cupidini dicat, quem tota fa-
 cie videtur æmulari. Sæper illa recens iuuenisque, nec non mollis vt Cupido. Aureis
 comatur capillis, spinas pro iaculis gestas, pro facibus fulgorem, folia pro alis rosæ
 data sunt: neque Cupido, neque rosa tempus norunt. Idem lumina terræ, veris co-
 mas, amoris igniculos, terræ fulgur appellat. Odoratiores fieri rosas Didymus
 affirmat, quibus allia prope fuerint confita. Si velis sine temporis intercapedine
 rosas frui, singulis mensibus loco stercoreato pangis, semper rosas habiturus. Se-
 rendi ratio variat. Aliqui integras plantas cum suis radicibus transferunt: alij in
 palmares taleolas cum suis radicibus in sobolis modum cubitali interuallo depo-
 nunt, & crebris irrigationibus & stercore iuuant. Nonnulli vt maiorem odoris fra-
 grantiam adsciscant, in textas ipsas coronas simul adobruunt. maiorem odoris gra-
 tiam habent quæ siccanis enascuntur. Si rosam, vt idem refert, præcocem ha-
 bere volueris, duobus palmis in gyrum ab ea fodies, & aqua calida bis rigabis in
 die. Ros ille qui insidens rosas inuenitur hæere, munda pinna lectus, & specillo
 genarum palpebris instillatus, oculorum lippitudini medetur. Vita vigorque ma-
 net rosas, quæ in amurca sic mergantur vt humor extet. Alij vt diu seruentur,
 hordeum dum in herba est, cum radicibus euulsum, in fictile non picatum demitti,
 rosamque prius quam dehiscens se pandat, operiri præcipiunt. Alij viridem hor-
 dei segetem pauco loco sternunt, & rosas ipsas recondunt. Democritus fruti-
 cem bis die rigatum Ianuario mense rosas ædere promittit. Florentinus est au-
 thor, florem rosæ inoculationis modo cortici mali insitam, eodem quo malus
 tempore partus suos excludere. Zoroastres anno toto oculos eius dolorem sen-
 tire negat, qui calyces antequam in flores explicentur, leui tactu lustret, tribusque
 earum alabastrulis visum detergat, relictis in parente rosas. Sunt qui recentes hac
 ratione custodiant, Alabastrum turgentemque calyces in ventre adolescentis arudi-
 nis facta rima claudunt, & papyro vel charta molliter fissuram obstringunt, qua
 possit aura vel vapor expirari. Rosa protinus candorem contrahit, quæ sulphu-
 ris nidore suffiatur, cum dehiscens in folia cœpit euolui. Si plantarum indigus
 volueris ex paucis virgultis habere copiosa, quaternum digitorum paulo lon-
 giorum gemmantes surculos cum suis sarmentulis debetis excidere, & in mo-
 dum propaginis sternere, stercoreatu, irrigationibusque tueri: vbi anniculam ata-
 tem compleuerint, pedis spatium inter se disiunctos transferre, luxuriantem ma-

teriam omnē adimere, crebris defossionibus exhilarare. Diuina ferè natura pol-
 lere rosam credit Didymus. Etenim vnguentū creat pretiosum, laborātibz ocu-
 lis salutare. Folium rosæ aut tribus modis exprimitur, per se cum vngues nō de-
 trahūtur, ibi enim humoris plurimum: aut cum detractis vnguibus reliqua pars
 5 aut oleo aut vino maceratur in sole vasis vitreis. Exprimuntur eadem folia de-
 tractis vnguibus, trita per linteum spissum in æreum vas, leuīq; igni succus co-
 quitur donec fiat crassitudo mellis. Vsus succi ad aures, oris vlcera, gingiuas,
 tōsillas gargarizatus, stomachum, vuluas, sedis vitia, capitis dolores. In febre per
 se, vel cum aceto ad somnos, naufeas. Folia vruntur in calliblepharū. E' ficcis fœ-
 10 minæ consperguntur. epiphoras quoq; aridis leniunt. Flos somnum accersit, in-
 hibet fluxiones mulierum maximè albas in posca potus, & sanguinis ex creati-
 ones. Stomachi quoq; dolores quantū in vini cyathis tribus. Semen optimū cro-
 cinum, nec anniculo vetustius, & in vmbra siccat: nigrū inutile. Dentium do-
 lori illinitur, vrinam ciet, stomacho imponitur, item igni sacro non veteri. nari-
 15 bus subditum caput purgat. Capita pota ventrem & sanguinem sistūt. vngues
 rosæ epiphoris salubres sunt. Vlcers oculorū rosa sordescunt, præterquā initijs
 epiphoræ, ita vt arida cum pane imponantur. Folia quidē vitijs stomachi, rosio-
 nibus, & vitijs ventris, & intestinorū, & præcordijs vtilissima, vel illita: cibo quo-
 que lapathi modo condiuntur. Cauendus quoq; in ijs situs celerrimè insidens. Et
 20 aridis & expressis aliquis vsus. Diapasmata inde fiunt ad sudores coercendos, ita
 vt à balneis inarescāt corpora, dein frigida abluantur. Syluestris cum adipe hir-
 cino alopecias mirifice emendat. Rosa, authore Dioscoride, refrigerat & atrin-
 git, sed sicca multo magis. Succus recentibus folijs exprimitur, vnguibus for-
 cipe detractis (capita enim & partes eius candidæ foliorum, vngues vocantur)
 25 reliquum teritur, premiturq; mortario in vmbra donec cogatur. ita paratus ad
 circumillitiones oculorum promendus reponitur. Folia quoq; in vmbra siccan-
 tur, crebro versanda ne vel muceāt, vel situs ijs insideat. Aridis rosis in vino de-
 coctis expressus cremor probatur ad capitis, oculorū & aurium dolores, gingi-
 uas. Vitijs sedis, recti intestini, penna illitus collutusve aut infusus, medetur. Eæ-
 30 dem citra expressionē contusæ, contra humores qui in stomacho coierunt. In-
 flammationibus & sacris ignibus illinuntur. femora siccatis tritisque aspergun-
 tur. Misceri solent vulnerarijs antidotis, atque in compositionibus quas anthe-
 ras vocant. Vruntur folia in calliblephara. Flos qui in medijs rosis inuenitur sic-
 catus, gingiuarum fluxionibus efficaciter inspargitur. Capita pota citē alui pro-
 35 luuiem & cruētā reiectiones constituūt. Rhodides vocātur è rosa pastilli, quos
 ita cōponunt, Rosæ virentis quæ non madeat flaccidæ, siue quæ modo marcue-
 rit, denarios quadraginta, nardi indici decem, myrrhæ sex terunt, & in orbicu-
 los obolorum ternū effingunt, siccāntque in vmbra, atque fictili non picato
 recondunt. Quidam adijciunt superioribus costi denarios binos, iris illyricæ to-
 40 tidem, affuso Chio vino cum melle. Vsus horum ad fœminas circundato collo
 vice monilium, contra sudoris virus. Tritis ijs vtuntur ad diapasma collitionē
 que, ad coercendos sudores, ita vt balneis perarescant in corpore, dein frigida
 abluantur.

¶ *Rubus canis.*

Cap. CXXVIII.

Rubus canis, quem Græci cynosbaton appellant, frutex est multo amplior rubo, arboris instar, folijs longe quàm myrtus latioribus, aculeis circa virgas robustis, flore albo, fructu oblongo, simili nucleis oliuarū, & cum maturefcit rubente, lanca intus natura. Columella sentē canis nominat. Theophrasto fructu est malo punico similis, subrubro, media inter arborem & fruticem specie, & punicæ proxima, folio viticis. Cynosbaton vt Plinius tradit, quam alij cynospaston, alij neurospaston, vocāt, folium habet vestigio hominis simile, fert vnam nigram, in cuius acino neruum habet: vnde neruus passus dicitur. Alia est à cappare quam medici cynosbaston appellauerunt. Sunt qui apud Theophrastum pro agno, ἰχνα legendum putent, quòd simile humano vestigio Plinius verterit. Flatu auerso fructum huius legendum præcipiunt, alioqui periclitantur oculi. Plinio parit vnam nigram cynosbatos, quod nemo præter eum, quod sciam, confirmat. Quòd si error est, fortasse natus inde sit, quoniam simillax aspera labruscæ modo ferens vvas cynosbatos à quibusdam vocari solet, vt Dioscorides testatur. Alia etiam cynorrhodon, de qua inter rosas dicitur. Rubus certe qui similitudinē rosæ ferat & castaneæ similem pilulam, cynosbatos à Plinio dicta est. Hoc rubo nata multis creditur coroneola, iucundo odore, sed exili. Aliqui cynorrhodon à cynosbato non flore roseo quem fert vtrunq;, sed spongiolis distinguunt, quas cynorrhodon habet, cynosbatos nō habet. Frutex apud nos *englenterii* cognomine venit, rubo vulgari maior, folijs myrti latioribus, ramis albis, spinis horretibus, flore roseo, candido, odorato, fructu oliuæ longiusculo, cum ematuruit subrubro, lanuginoso intus floccosis proxime accedit ad eam arbusculam quam paulo ante Dioscorides deliniauit. verum non frutex sed rosa iucundum expirat odorē, & qui longiusculo olfactu caput feriat & nares tentet. Rubi canini thyrsus conditus ex aceto, ad remedia splenis & inflationes manditur. Rosa cum axungia alopecias emendat. Fructus detracta lanugine interiori resiccatus aluum sistit: sed feruefactus in vino, mox potus arteriā infestat, mensium profluua cohibet. Radix corpori infixæ extrahit: folia suppurationes discutiūt. Nescio an eadem sit certe aut late dissideat ab ea quam Theophrastus cynosbaton appellat, fructu malo punico simili, subrutilo, magnitudine inter fruticem & arborem punicæ.

¶ *Sambucus.*

Cap. CXXIX.

Sambucus, Romani sambucum vocant. Duo eius genera: vnum arboris specie fruticat virgis arundinum rotundis, inanibus, proceris, folio triplici aut quadruplici per interualla, nucis iuglandis similitudine, graui odore, incisuris pluribus, ramis siue caulibus à capite umbellas ferentibus floris albi, acinis terebinthi, ex nigro purpureis, vuarū congerie, copioso succo vinoso. Sambucus raro est corpore, breui durans vita. Paulum ante Aequinoctiū germinat. Nodos paucos ordine naturæ nanciscitur, ita vt merito inter enodes numeretur. Sambucū medulla carere aiunt nonnulli. Theophrastus ei carnosam attribuit. Fruticosa virgis arbor, quæ anniculæ donec folia deciderunt, in longitudinem

crescūt in sena maxime cubita, post id tempus in crassitudinem funduntur. Li-
 gnum fungosum, & cum inaruit leuissimū, medulla molli, quæ tota virgulis exi-
 mitur baculorū vsu. Siccatum durat, inoffensūmq; aquis redditur etiam decor-
 ticatum. quod ei sponte arido cōtingit. Radices tellure summa nec multas nec
 5 grandes agit. Folium minus, quod quidem pars est maioris, molle oblongūmq;
 habet vt latifolia, laurus: maiusculum tamē latiusculūmq; subtus & situ medio
 rotūdius, exacutū, ferratūmq;. Folium vero maius quod ex illis minoribus quasi
 coalescit, pediculo vno, crasso & neruoso geritur, ceu ramulis, folijs vtrinq; gen-
 10 culatim & ex ordine iugatis, vno in verticibus relicto singulari. Subrufa hæc &
 fungosa & de singulis petiolis vniuersa collabuntur. Sunt & in ramis nouellis in-
 ternodia, sed quasi rudia inarticulatæque. Flos candidus ex flosculis minutis, fa-
 ui specie congestus è pediculi fissura, graui odore, quanquam lilij: fructūsq; ra-
 cematum pediculo vnico dependet, qui cum maturuit nigrescat. Immatureo co-
 15 lor vix acidæ, paulo maior quàm eruum, humore lento manus capillūmq; infi-
 cit. Grana intus sesamacea non ingrata turdis sturnisq;. Locis potissimū opacis,
 & iuxta aquas emicat. Acinum action vocant, corticē ligni canopon, Paulus flo-
 rem esse sabuci canopon asserit. Inter aquaticas arbores sunt sambuci fungosi
 generis, aliter tamē quàm ferulæ, quippe plus ligni ac succi sambuco, ex qua ma-
 20 gis canoram buccinam, tubamq; credidit pastor ibi cæsam, vbi gallorum can-
 tum frutex ille non exaudiat. Sambuci acinos habent nigros atq; paruos humo-
 ris lenti, manduntur. Materies eius mirè firma traditur: nanq; venabula ex ea fa-
 ciunt, præferunt omnibus: constat enim ex cute & ossibus. Aquosis gaudet, flo-
 ret ex ordine naturæ. Syluestriū prima sabucus, cui medulla plurima est, firmissi-
 ma ad palum. Taleis feritur: accepta plaga se contrahit protinus clauditq;, ob id
 25 scutis faciēdis aptissima, contumacius enim transmittit ferrū. caudici sæpe cras-
 situdo galeæ. Dictam puto arborem à sabuca musico instrumento, quod pecti-
 da, alij magadin vocant. Sambuca porro ab authore videtur appellata cui no-
 men Sambyx fuerit, vsam tamē ea primam omnium Sibyllam perhibēt. Arbor
 vtiq; ipsa sabucus dicēda nō sambucus, si Quinto Sereno credimus. Gallis nunc
 30 *su* aliquibus *suin*. quod Dioscorides sobin à nostris dicit vocari. Siquidem frutex
 arborosus, trunco galeæ crassitudine, intus fungoso, cortice læui, tenui, denso,
 ramis ferulaceis, geniculatis, folio molli, turbinato, ferrato, circa singulos pedi-
 culos frequēti, & odore grauissimo, candidis in vmbella flosculis, tantæ suauita-
 tis, vt eorū conditura Galli acetum pretiosius faciant. Semen fert vt hederæ, bac-
 35 cis mollibus, sanguineo colore, manus inficiētibus, radicibus per summā cespitū
 exiguis. in opacis & aquosis inuenitur. Sambuci alterū genus chamæacten vocāt,
 quidam & hoc sambucum palustrem, Latini ebulum. Iacet humi breuius & her-
 baceo generi propius accedens, quadrato caule geniculato, densis articulis. Fo-
 lia ex interuallis circa nodulos expanduntur amygdalæ similia, sed ambitu mar-
 40 ginum ferrato, lōgiora, graui odore nauseosa, muscario sambuci, flore & acino
 eiusdem, radice nititur longa, digitali crassitudine. Sambucus habet alterum ge-
 nus magis syluestre, quod Græci chamæacten, alij helion vocant, multo breuius.
 Chamæacte sabucus pumila est, Latinis ebulum dicitur. læto gaudet solo, vt te-
 statur suo carmine Columella,
 45 Atq; habilis natura soli, quæ gramine læto

» Parturit, & rutilas ebuli creat vuida baccas.
 Gallis hodie dicitur *hyeblum* longè humilius sambuco, magisq; herbaceo generi assignandum. Fruticat caule quadrangulo, geniculato folio ex singulis articulis emicante, amygdalæ similitudine, per nodos distributo, graueolente, venoso, in ambitu ferrato, umbella sabuci, flore & acino eiusdem, cætera pumilam sabuci dixeris, radice longa digiti crassitudine. Aut hanc aut valde similè esse puto quâ Plinius acæam vocauit, nam, vt inquit author, quidâ esse ebulum putant. Acæa, vt tradit, graui foliorum odore, caulibus anisi geniculatis, semine nigro vt hederæ, baccis mollibus. nascitur in opacis, & asperis & aquosis. Datur acetabulo pleno interioribus foeminarum morbis, quanq̃ non caulibus anisi, sed asperis in plerisq; legitur codicibus. Dioscorides pro eo umbellas & capitula chamæacten habere scribit, nam acæam quasi sambuceâ interpretor. Ebuli recentis radix excussa tantum nec colluta quantum duo digiti comprehendunt, ex vini calidi hemina sanat hydropicos. Item acæe quam quidam esse putant ebulum, aquæ intercutem medetur, radice contrita in vini cyathis tribus, si febris absit, vel semine ex vino nigro. Præcipuè tamè chamæactæ succus aptissimus creditur. Ebuli què nemo ignorat fumo serpentes fugantur. Folia contrita ex vetere vino imposita boam sanant, id est rubentes papulas. Impositum testes sanat. Vtriusq; sambuci dico & ebuli, decoctû in vino veteri foliorû vel seminis vel radice ad cyathos binos potum stomacho inutile est, aluo detrahens aquam. Refrigerat etiam inflammationè maximè recētis ambusti, & canis morsum cum polenta, mollissimis foliorum illitis. Succus cerebri collectiones priuatimq; mēbranæ quæ circa cerebrum est, lenit infusus. Acini eius infirmiores quàm reliqua. Tingunt capillum, poti acetabuli mensura vrinâ mouent. Foliorum mollissima eduntur ad pituitam bilémque detrahendam. Ad omnia efficacior quæ minor. Radicis eius & vini decocti duo cyathi poti hydropicos exinaniūt, vuluas emolliunt, hoc est foliorum decocto insidentium. Caules teneri minoris sambuci in patinis cocti aluum soluunt. Resistunt folia serpentium ictibus in vino pota, podagris cum seuo hircino vehemēter profunt. Cauliculi illiti ijdem in aqua macerantur, vt ea sparsa pulices enecētur. Foliorum decocto si locus aspergatur, muscæ necantur. Boa appellatur morbus papularû cum rubent corpora, sabuci ramo verberatur. Cortex interior tritus, ex vino albo potus aluum resoluit: eadē, vt Dioscorides perhibet, vtriusq; vis & par vsus. refrigerant & exiccant, aquas detrahunt, stomacho aduersantur. Folia olerum modo coquuntur ad pituitam bilémq; detrahendam. Caules teneri ad eundem effectum in patinis coquuntur. Radix in vino decocta & cibus data hydropicis prodest. Eodem pota modo viperarum moribus medetur. Vuluas emollit insidentium decocto, laxat spiracula earum, & vitia corrigit. Acini in vino ad eadem omnia bibuntur, denigrant capillos inuncti. Tenerrima foliorum illita cum polenta inflammationes mitigant. Ambustis & canis moribus efficaciter illinuntur, vlcera quæ dehiscunt in cauernas agglutinant. Podagris cum seuo caprino lita auxiliantur.

¶ *Salix.*

Cap. CXXX.

Salix contorto & breui caudice confurgit, ramis longis, è trunco extremo velut à capite prodeuntibus, lentis, flexilibus, folijs longis, subtus incanis, supernè virentibus, flore seu nucamento squamatim cōpactili.

lanuginoso propendente, fructu qui facile ante maturitatē euanescat. Paulo ante Aequinoctium germinat, auētū perquā facilis, q̄ apud aquas degat. breui vitæ spatio durat. Aquosis lætatur, etsi vitam agat ancipitē. Ocyssimè salix amittit semen, antè q̄ omnino maturitatē sentiat, ob id dicta ab Homero ὀλισίαρπος, hoc est frugiperda. Nanq; fructum fert abeuntē in araneam antequā percoquantur. Vna tantum proditur ad maturitatē proferre solita in Creta insula, ipso descensu Iouis speluncę, toruum, ligneum, magnitudine ciceris. Secuta ætas interpretata est scelere suo hanc sententiam. Quando semen salicis, mulieri sterilitatis medicamentum esse constat. Sed hoc quoque prouidens natura facile nascenti, & depacto furculo incuriosius semen dedit. Salix, vt à Theophrasto memoratur, in Philippis prociua atq; detruncata surrexit, sed non circundolata fausto omine, vt populus quæ procumbebat sponte restituta est. Nec ideo ab re actionem dabat Labeo arborum furtim cæsarū contra eos qui prostratas vel succidissent vel asportassent: quoniā nomine arborum continentur quæ possent resurgere. Lentissima & frigidissima salix, ideóq; scutis faciendis aptissima, quòd plaga contrahit se protinus clauditq; suum vulnus, ob id Theophrastus est auctor, vt leuiore rarioreq; materia, ea magis vtuntur. Eadem ad canistra & cistellas utilis. Exiccata tantummodo læuis, fumumq; igni dicata copiosum eructat. Non nisi in aquosis saliceta commodè proueniunt, fata germinant, sed lætissimè & celeriter ex auulsione. Circa Martias Calēdas in humidis salix virga seritur, crescente luna: humida loca desiderat, sed prius q̄ frondeat deponenda. Saliceta fodienda, runcanda, deputanda. Salicem riguus ager vel vliginosus optimè, nec incōmodè tamē alit planus, & pinguis, atq; is conuerti debet bipalio, in duos pedes & semisem saliceto destinatū solum pastinare oportet, nec refert cuius generis vimen seratur, dum sit lætissimum. Cacuminibus vel taleis deponitur, periticæ cacuminum modicæ plenitudinis: quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinem non excedant, optime panguntur, eo vsq; dum ad solidum demittantur. taleæ sesquipedales terreno immersæ paululum obruuntur. Riguus locus spatia laxiora desiderat, eaque quinūm pedum per quincuncem recte faciunt, sicca neus spissiora, sic vt facilis sit accessus colētibus ea. quinūm pedum interordinia esse abunde est. Satio est eorum priusquam germinēt, dum silent virgæ, quas arboribus detrahi siccas conueniet: nam roscidas si recideris, parum prosperè proueniunt. Dies pluuij in exputanda salice vitentur. Fodienda primo triennio saliceta crebrius, cum deinde conualuerint tribus fossuris contenta sunt. Aliter culta celeriter deficiunt. nam quanuis adhibeatur cura, plurimæ salices intereunt, quarū in loco ex propinquo mergis propagari debent, curuatis & defossis cacuminibus, quibus restituatur quicquid intercidit. anniculus deinde mergus à stirpe decidatur, vt suis radicibus ali possit. Salix tamen nisi in aquosis vbi aliæ arbores difficiliter comprehendunt, ponenda non est, quia vini saporem infestat. Theophrastus tria salicis obseruauit fastigia. Primam nigro cortice aut puniceo, nigra nominatur. candida ex re nomen traxit. tertiā coactæ breuitatis, spontè naturæ pumilam, fœcundo, vt quidam putant, fructu, helicen appellant Arcades. virgas è nigra commodiores & pulchriores, è candida spissiores & agricolarum vtensilibus aptiores esse. Plinius tria salicis nomina cōmemorat, viminalem eandemque purpureā: vitellinam à colore luteo, graciliore priore; Gallicam quæ sit te-

nuissima. Lucius Columella Græcam, Gallicā, Sabināmq; reddit. Græcam flauī coloris, Gallicā obsoleti, purpurei tenuissimūq; viminis, Sabinā gracilibus virgis atq; rutilis quam plurimi vocant Amerinam. Plinius Græcam rubentē, Amerinam candidiorē asserit. Inuenitur & alia distinctio: nam quædam in proceritate magnā emittunt iugis vinearū perticas, pariūntq; balteo corticis vincula, perticales utiq; vocentur, iugandis vitibus celebres, & balteo corticis vinctus præbentes. Aliæ prætenues viminibus texendis spectabili subtilitate, viminales dicantur. Aliæ sequacis ad vinctum lentitiæ virgas ferētes. Aliæ corbis & supellectili villicæ firmiores cādidiorēsq; detractō cortice, leuīq; tractatu, mollioribus inde vasis, quā è corio & cathedrarum delitijs aptissimæ. Cædua salici fertilitas, densiorq; tonsura: nullius quippe tutior reditus, minorisve impendij, aut tēpestatis securior. Tertiūmq; locū ei in æstimatione ruris Cato tribuit, priorēmq; quā oliuetis quāmq; frumēto aut pratis, non quia desint alia vincula. Siquidem optima præbēt genistæ, populi, vlni, sanguinei frutices, betule, arundo fissa, vitis, rescisique aculeis rubi. Alligat & intorta corylus, sed salici præcipua dos. Finditur græca rubens candidiorq; amerina, sed paulo fragilior, ideōq; solido ligat nexu. Dictam putat Festus salicē, quōd saliat surgātq; cito, iteam Græci vocant, Galli *saulem*. Si fructus priusquā in araneam abeat, legatur, sanguinē reijcientibus prodest. Corticis è ramis cinis clauum & callum aqua mista sanat. Vitia cutis in facie emendat magis admisto succo. Est autem hic trium generū, vnum arbor ipsa exudat gummi modo, alterū manat in plaga cum floret exciso cortice, trium digitorum magnitudine: hic ad purganda quæ obstant oculis, item ad spissanda quæ opus sunt, ciendāmq; vrinam, & ad omnes collectiones intus extrahendas. Tertius succus est detrūcatione ramorū à falce destillās. Ex ijs aliquis cum rosaceo in calyce mali punici calfactus auribus infunditur, vel folia cocta & cum cera trita imponuntur, item podagricis. Cortice & folijs vino decoctis fouere nervos vtilissimū. Flos tritus cū folijs furfures purgat in facie. Folia trita & pota intemperantiā libidinis coercent, atq; in totū auferunt vsu sæpius sumpta. Amerinæ nigræ semen cum spuma argenti pari pondere illitū à balneo psilothrū est. Salix vt Dioscoridi placet, spissantia habet omnia, foliū, semen, corticē, succum. Trita folia cum modico piperis in vino bibenda in gracilioris intestini morbo. Sumpta ex aqua concipiendi spem adimunt. Semen sanguinē expuentibus prodest. vtilitas corticis eadē. Eius cinere aceto misto clauī & calli tolluntur. Ex folijs & cortice succus cum rosaceo in calyce punici calfactus auribus instillatur quæ dolent. Eorundem decocto podagras foueri vtilissimum, quo furfures quoque purgantur. Excipitur succus qui manat ex ea cum floret exciso cortice: in plaga enim concretus humor legitur, ad purganda quæ obstant oculis.

¶ *Siliqua.* Cap. CXXXI.

Siliqua arbor est siliquas ferens digitorū hominis longitudine, falcatas, pollicari latitudine, in quibus semen quod neq; caro, neq; lignum, neq; cartilago dici potest. Siliquæ ipsæ quanuis lignosæ, dulcedine tamen cibus expetuntur. In siliquis quod manditur lignum est. In pluribus semina placēt, in siliqua dānantur, ipsis dulcibus semēnq; complexis amarum. Siliquæ græcæ ante brumam per autumnum seruntur. Non puto quenquam nescire siliquas prædulces esse, earūmq; mandi corticem digitorum hominis longitudine, inte-

rim falcata, pollicari latitudine. Seritur & semine, sed parum feliciter, quando-
 quidem nec fructum fert, & breui moritur, melius plantis, Februario & Nouem-
 bri. Amat loca maritima, calida, sicca, campestria. Locis calidis fecundior fiet,
 si adiuuetur humore. Potest & taleis poni: scrobem desiderat largiorē. Inseri et-
 iam posse mense Februario credunt aliqui pruno vel amygdalo. Siliquæ seruan-
 tur diutissimè, si expandantur in cratibus. Columella siliquam tradit Græcis ce-
 ration vocari, recentiores Græci xylocerata. Galenus arborē ceratoniam nomi-
 nari scribit, fructū verò à corniculi similitudine ceration. Longè alia est siliqua,
 quam Iones ceroniam appellant, in Syria Ioniâq; circa Rhodum Gnidumq; na-
 scens, folijs semper comantibus, flore candido, cum vehementia odoris, pomo
 siliquæ ob id nomen, radice sublimi sed non multū, plantigera ab imis partibus,
 superficie flauescens inarescensq;, succū auferēte sobole. Pomo antecedentis an-
 ni detracto post Canis ortum, statim cōcipit, vterūq; perfert, & molem quan-
 dam modo vuæ informē, indiscretāq; primū ædit, quæ postquam adoleuit, per
 Arcturum & Aequinoctiū florē emittit, hyeme fœtus enutrientē, qui vsq; ad or-
 tum Canis in parente durant, vt author est Theophrastus. Galenus siliquæ græ-
 cæ vsum in cibo damnauit, vt mali succi & lignosi, qui nō facile perficiatur. Po-
 steritas commendat ad stomachum fulciendum vtiq; post cœnam, & ad ventris
 profluuia, si quis præsumpserit. Siliquæ recentes stomacho inutiles, aluū soluunt.
 Eadem siccatae sistunt, stomachoq; vtiliores fiunt, vrinam ciunt. Dioscoridi sto-
 macho alienæ sunt, aluum leuant. eadem siccatae constringunt, vrinam cient ma-
 ximè quæ vinaceis conduntur.

☉ Sorbus.

Cap. CXXXII.

SOrbus oe Græcis dicta, Gallis *corma* vel *forba*, arbor est procera, recto
 caudice, læui cortice, pinguiusculo, colore qui ex flauo albicet, folio
 lauri, sed tenuiore minorique & per ambitum crenato, quod neruoso
 prolisq; pediculo dependet, vtrinq; ramos vestiens. Flos candidus
 singulari petiolo racematim coit, fructu vel orbiculato, vel ouato, qui vuæ mo-
 do aceruatus producit, ita vt faui quodam modo speciē gerat. Folia non pau-
 latim sed tota simul decidunt, succrescente amētaceo pediculo, pingui, turgido.
 Radices habet raras nec alte descendentes, validas alioqui & crassas, materiem
 solidam, spissam, coloratam, firmam. Sorbo syluaticæ præstantior quàm vrbana
 fructus, quod in hac, & in corno præcipuum Theophrastus notauit. Sorbum ste-
 rilescere volunt, si ad feruentia loca veniunt: siquidem suapte natura frigidus quæ-
 rit tractus. Radix ei per cespitem summa vagatur, fœmina fructificat sola. Dis-
 crimen in fructu, quod aliæ figura orbis, aliæ oui ferunt. Item aliæ succo odora-
 tiore, dulcioreq; placent, vt orbiculati ferè omnes fructus: aliæ acidū peiūsq; olē-
 tem vt ouales repræsentant. Vtriq; folia pediculo singulari, proliso, neruaceo,
 condita in versus, alæ modo à lateribus emicantia, tanquā ex omnibus vnum fi-
 ant, lacinijs pennatim vt in filice ad neruum vsq; diductis, ampliusculo diuisis in-
 teruallo, atq; hæc non paulatim vt cæteris sed vniuersa collabuntur. Omnibus
 ramulis in extremo pediculi folium prominet, cuius accessione impar numerus
 efficitur. figura ijs lauri tenuifoliæ, præterquam quod serrata per ambitum bre-
 uioraq; sunt, neque cacuminibus mucronatis, sed in rotunditatem retusis. Flos

racematim coactus ex pluribus candidis ac minutis, petiolo vnico dependet. Fructus, cum largè proueniunt, vix modo farcti congestique visuntur, ex vno petiolo faui speciem præbentes. Exest eos vermiculus etiamnum crudos acerbissimosq;. Ipsa quoq; arbor senecta vermibus est obnoxia rufis, hirsutis, sui generis. à trimatu fert. Autumno folijs subinde amissis, cachryn suã fundit eduraturam hyeme, vt in robore. Aculeos sorbus non habet vt mespilus, nouella cortice læui, pinguiusculo: flauet è candido annosa scabro atróq;. Arbor ipsa de gradibus & subrectis, coma coccinna, & nisi quid impediatur, verticè nucis pineæ repræsentans. Materies solida, colorata, firma, compactilis, radicibus neq; multis neq; in altum defixis, validis tamen & crassis, auellique difficillimis. Nascitur semine, radice, auulsione. Solo alsioso, humecto, interimq; montibus viuax, abolerique contumax. hæc tradit Theophrastus. Latini differentias in sorbo quatuor nouere, alijs rotunditatem mali reddunt, alijs turbinatione pyri, vtrique sapore vini generosissimū, cui circa pediculos folia: alijs ouata specie odore acris, suauitate nec perinde iucunda. Quartum genus torminale appellant, remedio tantum probabile, assiduum prouentu, minimūque pomo, arbore dissimili, folijs ferè platani. Non ferunt ante trimatum ex vlllo genere. Gaudet frigidis sorbus, & montibus aquosis. Sorba semine & à radice, planta, & auulsione proueniunt in frigidis & humidis. Conferendi tēpus post mediam hyemē in Idus Februarias. Sorbus infestatur vermiculis rufis, pilosis, atq; ita emoritur. Mēse Februario, Martio locis frigidis, calidis vero Octobri aut Nouembri sorba feruntur egregiè, ita vt maturata ipsa poma in seminario pangantur. Experimento compertum est arbores ex pomis progenitas sponte, & incremēto, & feracitate non esse infelices. Amat humida loca, montana, & frigidis proxima, & solum pinguissimū. cuius indicium facit certissimum, si frequens vbicunq; nascatur. Planta est transferenda robustior. scrobem desiderat altiore & spatia longiora, vt, quod illi maximè prodest, ventis frequentibus agitata grandescat. Si vermes patiatur infestos, qui in ea rufi & pilosi solent medullæ interna sectari, aliquot ex ijs sine arboris iniuria detractos vicino crememus incendio, creduntur hoc genere vel fugere vel perire. Si minus arbor cœperit ferre, tedæ cuneus eius radicibus inferatur, vel circa partem vltimā fossa facta cumulo ingesti cineris adæquetur. Aprili mense sorbi inferuntur in se, in cotoneo, in spina alba, vel trunco, vel cortice. Cato sorba sapa condi iubet. Alij præcipiūt in vasis fictilibus picatis seruari, in scrobibus gypsato operculo duūm pedū terra superinducta, in loco aprico, inuersis vasis, & in dolijs cum ramis. Alij integra dolio picato suspēdi, ex clusa omni aura operculo & gypso, illitis omnium furculis pice, dolia ab aqua procul esse. Seruantur item sorba hoc genere, Lecta duriora ac posita, vbi mitescere cœperint, fictilibus vsq; ad plenum claudantur vrceolis, gypso desuper tectis, & bipedanea scrobe loco sicco sub sole mergūtur ore peruerso, super spissius terra calcatur. Item secta in partes siccantur in sole & seruantur in vasculis in hybernum. Cum voluerimus vti aqua feruenti macerata reuifescunt, sapore iucundo. Aliqui cum pediculis suis viridia lecta suspendunt locis opacis & siccis. Alij sorba in defruto asserunt diu posse custodiri. Fit ex maturis sorbis, sicut ex pyris, & vinum & acetum. Sorba manu lecta curiosè in vrceolos picatos adijcis, & opercula imponis picata, & lino gypso: tum bipedaneis scrobibus sicco loco intra tectum factis, vrceolos ita

collocas, vt oblita eorum ora deorsum spectent, deinde terram congeris & modicè desuper calcas. Melius est autem pluribus scrobibus pauciora vasa distantia inter se disponere: nam in exemptione eorum dum vnū tollis, si reliqua commoueris, celeriter sorba vitiantur. Quidam hoc idem pomum in defruto commodè seruant, adiecto spissamento aridi fœniculi, quo deprimantur ita sorba, vt semper vis supernatet, ac nihilominus picata opercula diligenter gypso liniunt, ne possit spiritus intrare. Sorba sicca astringunt, sistunt aluum: nam & recentia stomacho & aluo citæ profunt. Sorba cum adhuc luteola necdum matura sunt decerpta, dissecantur vt adsiccescant in sole, probabili remedio ad stipandam aluum. Idem vsus est tusorum pila farinæ, si polentæ modo sumatur. quod eorum decoctū itidem præstat. Eiusdem naturæ Galeno qua mespila, quapropter aluo profluenti sunt vtilia, sed imbecilliore effectu, gratiorique sapore placent, in medio tamen vsu magis quàm cibo probata.

¶ *Spina Aegyptia, ex qua acacia.*

Cap. CXXIII.

IN Aegypto spina, alba, nigra & viridi arbore conspicitur. tota aculeis horret excepto caudice. Prætendit eos & germinibus & folijs, ligno in duodena cubita sæpe procero. Celebratur in eadem gente dūtaxat nigra. Cæditur tectis, nauium costis incorrupta, etiā in aquis durat. candida facile putrescit. Spinarum aculeus in folijs, semen in siliquis ad coria perficienda gallæ vsu. Flos & coronis addi blandus, & medicamentis petitus. Manat & gūmī ex ea cum sponte tum plaga, non è cortice sed è vase. Præcipua vtilitas quæ cæsa anno tertio resurgit, numerosa omnino arbor, ingēti sylua eius Thebaica præfutura, vbi & olea & quercus & persica. Prouenit & in Galatia teneritudinis summæ, spinosior arbore. Colligitur autumno semē, quoniā collectū maturius nimis vehemens. Spissatur succus ex folliculis aqua pluuia maceratis, mox in pila tuis exprimitur: tū dēfatur in sole mortarijs in pastillos, acacia vocatur, arboris videlicet suæ nomine. Fit & è folijs per se minus efficax. Galaticæ acaciæ nigerrimus improbatur, itē qui valde rufus: placet purpura & leucophea, & quæ facillimè diluitur. Nūc acaciam ex syluestri pruno colligit officinarū dēsidia. Acaciam fundentem idem video accepisse authores cum spina Aegyptia, testis est Oribasius & Aëtius, nisi quòd acacia etiam aliubi quàm in Aegypto nascitur. Hæc & Syria quoq; spina dicitur. Dioscoridi acacia in Aegypto exit spina, magnitudine arboris fruticosæ, nec in rectitudinē adsurgentis, flore candido, semine lupini in siliquis, ex quo siccat in vmbra succus, qui è maturo niger euadit, è crudo rufescit. probatur qui quadā tenuis rubeat, odoratūsq; sit tāquam acacia. Quidā cum semine folia quoq; ipsa exprimūt. Ex spina colligitur gūmī. Vis ei ad refrigerādū spissandūmq; pollens. Oculorū medicamētis succus accōmodatur, sanat ignē sacrum, & mala quæ serpūt, perniones, & pterygia, & quæ in ore sunt vlcera. Oculos procidentes restituit, abundantia mensiū in fœminis sistit, vuluam prociduā reponit, cogitq; resilire. Aluū fluentē potu infusūq; supprimit, capillū tingit. Lauatur ad oculorum vtilitates in aqua tritus, effuso superiore illo quasi spumæ tectorio, quandiu supernatātis aquæ synceritas cōstet: postea defingitur in pastillos. Vritur & in cruda fidelia vsq; dum figlina fornacibus percoquatur. Ab alijs carbonibus torretur, identidē follibus flata. Decocto spinæ articuli dissoluti fouētur. Gum-

mi optimū esse conuenit ex hac spina vermiculatum, colore vitri, pellucidum, sine corticibus. secunda probitas candido, resinofum & sordidum improbat. effectus ei glutinandi. Medicamētis additum acrimonias hebetat, ambustis prodest, & pustulas gigni prohibet illitum cum ouo. Illud meminerimus semen Aegyptiæ à Dioscoride lupino simile reddi, Ponticæ, seu quod idem puto, Galaticæ lenticulæ. Plinius nihil distinguit, sed vtrunq; semē lenticulæ par existimat, minore tantum grano & folliculo. Demetrius in Aegypto spinam quæ sit arbor, ramos coronarū specie natiua tradit effundere, in quibus semen rotundū sit, flore subobsuro, ex qua in Aegypto coronæ fiebant tindicæ & abyleæ. Spumā porro Aegyptiā sunt qui & Arabicā vocarint, vt Dioscorides & Galenus. Aliud acaciæ genus in Ponto & Cappadocia nascitur, vt Dioscoridi placet, figura quidē Aegyptiæ, minor multo, atq; humi se continēs, tenerior & spinosior acacia, cruciformi fenticū implexu, folijs rutæ. Autumno fert semē folliculis iugatis, qui modo triloci modo quadriloci sunt, minus grano lenticulæ. Fit ex hac expressa tota succus ad astringendum, sed minus efficax, oculisq; minus conueniens. Non videri debet superfluū, vt spinarum hoc loco genera subijciantur, quæ nominis cōmune Græci, legentibus dubitationē adferunt: acantha, pyxacantha, oxyacanthos, acantha leuce, tragacantha, acantha Arabica vel Aegyptia, acantha Indica, ariana, Babylonia siue regia. Adduntur & à Latinis spina sitiens, spina pennata in Aegypto, spina appendix. Accedit & ijs Galatica siue Pontica.

¶ Styra.

Cap. CXXXIII.

Tyrax arbor est cotoneæ malo similis, fructu maiore quàm auellana, specie candidi pruni. manat ab ea liquor coloris flauī, sordidi, resinofī, albicantibus fragmentis, odoris perseuerantis. Styracem Syria supra Phœnicen gignit, circa Gabala & Marathunta, & Cassiū Se-leuciæ montem. Arbor est eodem cotoneo malo similis, lachrymæ ex austero iucundioris, intus arbori similitudo arundinis, succo prægnans. In hanc ferè per Canis ortū aduolant pennati vermiculi erodentes, ob id in scobe fordescit. Laudatur styra ex Pisidia, Sidone, Cypro, Cilicia, è Creta verò minimè, ex Amalano Syriæ medicis, sed vnguentarijs magis. Colos in quacunque natione præferatur rufus & pinguis lentus, deterior furfurosus & cano situ obductus. Placet maximè purus. Adulteratur cedri resina vel gummi, aliàs melle aut amygdalis amaris. omnia ea deprehēduntur gustu. Exit & in Pamphilia, sed acrior minúsque succosus. In Pisidia propè Sergā Lacedæmoniorū in eo tractu coloniā, vt Helianus author est post Strabonē. Syluam huius ligni fertilem fuisse tradunt, è quo missilia corneis similia conficerētur, vnde ortū vt tonsillæ præpilatæ, quas Græci alio nomine vroskos vocant, styraces appellari consueuerint. Ibi ad caudicem vermiculus exest, rametāq; congerit ad radicē, deinde fluit humor, & se ad radicē collectæ scobi miscet. Pars quæ non leprosa modo, sed terrosa quoq; odoratior est, vt inquit Strabo. Ex Syria reuehunt styracē, acri odore eius in focis abigentes suorū fastidium. Vrunt styracem in pellibus hircinis, sufficiuntq; tecta ad sanandum fumū, atq; ex aris nidore, adeo nulla voluptas quæ non assiduitate sui fastidiū pariat. Eundē ad serpentes fugandos vrunt in odoriferis syluis frequentissimos. Dioscoridi styra lachryma est arboris cotoneo malo similis, probatur

colore rufo, pinguis resinofusq; albicantibus fragmentis, odore perseveranti, & cū subigitur quodā mellis succo lentescēs, cuiusmodi est è Catabalis Pisidia Ciliaciāq; inuectus. deterior furfurosus, niger, & arena obsitus. Inuenitur & lachryma similis gummi trāslucida, redolēs myrrhā, sed perquam exigua. Adulteratur ligni scobe quam erodentes vermiculi excusserunt, melle & iridis sedimento, & alijs item plusculis. Alij ceram aut adipem odoribus imbutam, flagratissimis diebus in sole subigunt cum styrace, & per laxa cribri foramina peruium expriment aqua frigida recipiente, ita confictum vānalem proponunt. Hunc styracem quoniam in vermiculorum speciem contrahatur, scolecitem, quasi vermiculatum dixeris, appellant. Nec difficile ignaris imperitisque imponitur, cum pro syncero emerantibus: alioquin odoris ignauia deprehendit adulterium, is enim vbi dolus abfuerit, vehemēter acutus præsenscitur. Naturam eius non esse vnam argumento sunt cognomina in compositione medicinarum frequentia, chrymatias, calamitis, aspros, hoc est, vt puto, candicans. Chrymatiam Arabes interpretantur eum qui rarus inuentu, & gummi similis describitur. Iidem calamitin, quanquam arundine sua mistus ipso nomine significatur, pro liquido tamen accipiunt. Et fastigia styracis duo faciunt, siccum & liquidum, magna confusione, quod aliquando liquidum styracem pro myrrha stacte sumunt. Aliquando ex eadem arbore colligi putant liquidū atq; siccū. hodie officinæ *storacem* appellant & alteram speciem *calamitam*. Produnt arbores styracem è Syria petentes in pellibus hircinis vrere, vt odorum suorum thuris & myrrhæ fatietatem acrimonia peregrini ligni redimant. Idem petunt Elimēos arborem brutam cupresso fusæ similem, exalbidis ramis, iucundi odoris accensam, & cum miraculo, vt Plinius inquit, historijs Claudij Cæsaris celebratam, cuius Parthi folia positionibus inspargant, odore cedri, fumum eius cōtra ligna alia remedio esse prædicant. Nascitur vltra Phasim Tigrimq; in finibus oppidi Scinæ, in monte Scanthro. Petunt & in Carmanos arborem strobum, quam in vino palmeo infusam vrunt suffiuntque tecta. nidor à lacunaribus ad solum iucundus reciprocatur, qui citra dolorem caput aggrauet, & somnum ægris conciliet. Placet maxime pinguis, purus, albicantibus fragmentis. Medetur tussi, faucibus, pectoris vitijs, vuluæ præclusæ duritiæ laboranti. Cit menses potu appositūque, aluum emollit. Tradunt potu modico tristitiā resolui, largiore contrahi. Sonitus aurium emendat infusu, strumas illitu neruorumque nodos discutit. Aduersatur venenis quæ refrigerando nocēt, & ideo cicutæ. Styrax Dioscoridi mollit, excalfacit, concoquit, medetur tussi, destillationibus, raucitati, grauedini, voci obliæ, vuluæ præclusæ duritiæ laboranti. Cit menses potu appositūque. Aluum leuiter mollit, si exiguum cum resina terebinthina bibatur. Miscetur in malagmata quæ discutiant, acopisq; vtiliter. Adoletur, torretur, inflammatur ad fuliginem vt thus, quæ pares effectus præbet. Oleū quod in Syria è styrace fit calfacit & mollit insigniter, cæterum minimum capitis dolores creat grauātque soporifera vi.

¶ *Suber.*

Cap. CXXXV.

Suber Græcis phellos, Francis *liegium* nominatur, arbor est caudicosa parumq; ramigera, admodū procera, auctūq; insignis, ligno robusto, cortice vnice crasso, solito disrumpi, fraxini folio, sed oblongiore, perpe-

y.ij.

tuo virenti, fructu glandoso, nec aquifoliæ glandi longe dissimili. Theophrasto arbor est procera sine multis ramis, materie robusta, cortice præcrasso & aspero in senectute, folio fraxini longiore, ac perpetuo. glans aquifoliæ. Corticē detræhere oportet ne deterior fiat arbor, qui trienio post subnascitur. Simulacra è subere dijs factitata, sed successit in eius locū palma. Plinius suberi, inquit, minima arbos, glans pessima, rara, cortex tantū in fructu, præcrassus ac renascēs, atq; iam in denos pedes vndiq; explanatus. Vsus eius anchoralibus maximè nauū, piscantiūmq; tragulis, & cadorum obturamentis: præterea in hyberno fœminarū calceatu, quam ob rē non infacete Græci mulieres, cortices arborum appellāt. Plinius contra q̄ Theophrastus phellodryn videtur eandē existimasse cum subere, quod & phellos dicatur, in fœminarū calceatus vtilē hyberno tēpore. Familiaris hæc arbor sua ætate fuit Pyrenicæ. Nec in Italia tota nascitur, aut in Gallia omnino: attamē in Hispania videri nūc audio humilē, folio ilicis, aculeato, tristi glāde, cortice præcrasso & multis inanitibus fistuloso. Cortex ad nos copiosus defertur muniendis aduersus frigoris iniuriā hyeme calceamentis. Is enim magna leuitate fultus nunquam aquis mergitur, sed existens enatat. quare sustinendis verriculorum alis contra deprimentes plumbeas glandes piscatores opponunt, vt leuitas demersu contumax pondusculis renitatur. Glandifera tardissimo germen suber, cui folia non decidunt. Cariē vetustatēmq; non sentit, aut saltem ex reliquis tardissime. Materies eius spissa. Cortice etiā in orbem detracto iuuatur, cū cæteræ necentur arbores: crassescens enim præstringit & strangulat. Suberis cortex tritus ex aqua calida potus, sanguinem fluentem ex vtralibet parte sistit. Eiusdem cinis ex vino calido sanguinem excreantibus magnopere laudatur.

¶ *Taxus.*

Cap. CXXXVI.

TAxus Græcis smilax, aliquibus milos appellatur, folio æterno, extremitatibus & lateribus sinuato. Theophrasto arbor est procera, similis abieti, minus excelsa, sed alijs crebrioribus sinuata, folio abietis, pinguiorīq; ligno. facillime augetur, fructificat à Vergiliarū obitu, floret paulo ante solstitiū, ei folia nō decidūt. germen maxime serotinū. Soluta & tenera in operibus est taxa materia, præsertim in Arcadia, vbi nigra est ac punicea. Flauet in Ida tam similis cedro, vt imponatur emercātibus medulla. Cortex cedro persimilis tū scabritia, tum colore, quo detracto, totū subesse cor cernitur. Radices ei graciles per summa cespitū, breues, circa Idā rara, in Macedonia & Arcadia frequētior, rotundo fructu & paulo ampliore q̄ faba, colore rufo, tactu molli, folio veterinis lethifero, non itē ruminātibus. Sunt qui fructū mandāt suauis cibo, & innocentē prædicant. Similis abieti & piceæ (ne quid prætereatur) aspectu taxus est, minus virēs, gracilisque & tristis, ac dira, nullo succo, ex omnibus sola baccifera. mas noxio fructu. Lethale quippe baccis in Hispania præcipue, venenū inest. Vasa etiā vatoria ex ea vinis in Gallia facta mortifera fuisse compertū est: & esse in Arcadia tam præsentis veneni, vt si qui dormiant sub ea, cibūmve capiant, moriantur. Sunt qui taxica hinc appellata dicant venena, quæ nunc toxica dicimus, quibus sagittæ tingātur. Repertum innoxia fieri, si in ipsam arborē clauus æreus adigatur. Dioscorides taxū arborē repræsentat folio & magnitudine abietis. In Italia

& Narbonensi prouincia Hispaniæ latere baccas si gallinacei edant nigrescunt, homines verò resolutione alui periclitantur. Narbonensi vis tanta, vt si qui sedeant sub ea somnūmve capiant, lædantur, sæpe verò & extinguantur. Plutarchus tradit vmbra eius dormientes enecare, cū irruens arcē sensus obsidet. quare de hac tantū cauēdi gratia scribendum fuerat. Conglutinamēta siue subscudes ex ea scrinijs & subfellijs parantur, nūc & arcus apud nos & scorpiones. Sestius à Græcis smilacē vocari dixit. Gallia nostra nominat, *ifum* vel *if*, satis frequēs perpetua frōde, abietis aspectu sed humilior est, alijq; frequētioribus sinuosa, folio pinguiore & molliore, baccis rufis, rotūdis, mollibus, gustu nō insuauis, radice breui, gracili per summa cespitū. In medicina nullū vsum inuenio præterquā vt suffitu mures enecet. Sunt tamē qui tradant eius baccis aluū resolui, & altilis, & cohortales gallinas saginari. Arcus apud nos elegantes & pulchros puniceo ferè colore fabricant.

¶ *Terebinthus.*

Cap. CXXXVII.

Terebinthus terminthos græcè dicta, arbor est circa Idam Macedoniāq; breuis, fruticosa & contorta, in Syria verò magna & copiosa decoraque, materie lenta, nigra, lauri penè folio, oleæ flore, sed puniceo, baccis primum herbaceis, mox rubris, & tandem maturitate nigribus, magnitudine fabæ, resinosis & sulphureosis, radice valida in profundū acta. Messibus tritici aut paulo serius fructificat. Theophrasto mas sterilis, foeminae distinguuntur: aliæ protinus fructum rubentem magnitudine lentis ædunt, qui concoqui non potest: aliæ viridem pallidūmve primo, demū rubentē nouissime cum vua maturescentē & nigrescentē, qui & odore iucundior, amplitudine fabæ, interim maiorē & resinosum tactu, furfurosumq; In Troade circa Idam & Macedoniā breuis, & fruticosa contortaq;. Damasco Syriæ insignis, copiosa, decoro aspectu, vbi mons terebintho nec alia sylua scatēs. Materies admodum læta, radicibus validis, actiisq; in profundū, fidelis ad vetustatē. Flos racemosus oliuæ modo, sed rubēs foliū, numerosum ab eodē pediculo, figura laurei, digesto in versus vt sorbo. Vnicū ad cacumē exit & numerū parē cōturbat, minus tamē angulata sunt q̄ sorbo, & similia per ambitū laurinis vidētur, oleosaq; vt fructus. Fert & nucamēta quædā caua, ceu folliculos vmi exēplo, in quibus animalia quasi culices erūpunt, & resinosis lētor qualis è ligno, vnde fit resina. Fructus quādiu maturus non est in aqua ferè supernatat, niger fidit. Vulneribus profundis vt abies & quæ resinam tedamq; ingerunt, foecūdior efficitur, contra quā cæteræ arbores. Materia vehementer nigra, spissa, splendida, præcipue in Syria tantū vt hebenū prouocet. Cultellis ex ea capulos & calices detornant, tam feliciter, vt à figlinis interno sci nequeāt. Syria, vt Plinius tradit, terebinthū habet. Ex ijs mascula est sine fructu. Foeminarū duo genera, alteri fructus rubet lentis magnitudine, alteri pallidus, cum vite maturescit non grandior faba, odore iucundior, tactu resinosis circa Idam Troadis. Sed in Macedonia breuis arbor hæc atque fruticosa, in Damasco Syriæ magna, materia admodum lenta ac fidelis ad vetustatē, eximij ac nigri splendoris, flos racemosus oliuæ modo, sed rubens, folia densa. Fert & folliculos emittētes quædam animalia ceu culices, lentorēmq; resinosum qui ex cortice erumpit. mōtes amat terebinthus. Vere concepto germinat, reddit messibus semē, perpetua coma viret. Materies omnium hæc sola vngi vult,

meliórq; oleo fit. Quare Thericles eo nomine celebratus est, q̄ è terebintho Syriaca nigriore, vt adfirmant, calices facere torno solitus fit. Sed colos mire adulteratur iuglande, pyro syluestri, tinctis atq; in medicamine decoctis. In Oriëte optimã tenuissimãmq; resinã terebinthi fundūt, sed q̄ à ceteris odoratorẽ, nõ nisi fructu & resina vtilis. Refert Theophrastus Indicã terebinthũ haberi reliqua omnia similẽ, fructu tantũ diuerso, amygdalarũ similitudine, suauitate præstãtiori, & ideo incolæ his potius vti. Terebinthi folia & radix collectionibus imponũtur: decoctũ eorum stomachũ firmat. Semẽ in capitis dolore bibitur in vino, & contra difficultatẽ vrinæ, ventrẽ leniter emollit, venerẽ excitat. Dioscoridi inter cõpertas fuit. cortici, folijs, semini astringẽdi vis adest. profectus idẽ qui & lëtisco. 10
Temperatur sumiturq; ad eundẽ modũ. Semẽ eius vescẽdo est, stomachũ lædit, excalfacit, valet & cõtra difficultatẽ vrinæ. Venerẽ stimulat: contra phalangiorũ ictus ex vino propinatur. Natura terebinthinæ in medendo contrahere vulnera, purgare, discutere collectiones, itẽ pectoris vitia. Illinitur & eadẽ calida, mēbrorũ doloribus, spasticisq; illinit in sole, totisq; corporibus. mágonũ maxime cura ad 15
gracilitatẽ emēdandã, spatijs ita laxantiũ cutẽ per singulas partes, capaciorãq; ciborũ faciēda corpora. Resina terebinthi è multis locis cõuehitur, Arabia Petraea, Iudæa, Cypro, Syria, Africa, insulis cycladibus, quæ præstãtior. est enim alba, perlucida, colore vitri, cærulea, odorata, & terebinthi plus referēs. Ex omnibus resinis principatus terebinthinæ datur, post eã lëtiscinæ, tũ ei quæ de picea raditur & 20
abiete, vltimũ locum pinea strobilinãq; obtinet. Natura excalfacere, mollire, purgare, discutere. In tussĩ ac tabe per se aut cũ melle delingitur: itẽ ad pectoris vitia. Vrinã exigit, cruda concoquit, ventrẽ emollit: palpebrarũ pilos incommodos replicat. Lepris illinitur cum nitro, ærugine, atramento sutorio. Vtilissima auribus saniosis cum oleo atq; melle, item prurituĩ genitalium. miscetur emplastro, 25
malagmati, acopo. Laterum dolores finit per se inuncta & imposita.

¶ Tilia.

Cap. CXXXVIII.

Tilia Gallis nomẽ retinet, Græcis philura dicitur, folio hederaceo, molliore, & in angulum acutiore rotũdiore & prolixiore, & in orbẽ lente crispo atq; ferrato, flore tãtis per dum calyculo continetur herbaceo, 30
vbi emerit flauo, fructus magnitudine fabæ, similis acinis hederæ, in quo semen prætenue quantũ atriplicis, omnibus animalibus ingratum cum foliorum pabulo maximẽ dicantur, eorũmq; mira dulcedine capiuntur, quæ in cortice intelligitur. Dioscoridi arbor est magnitudine qua cyprus, folijs oleę nigrioribus, latioribusq; fructu lentisci, nigro, subdulci, vuarũ modo cõgesto, locis asperis proueniēs. Mõtibus gaudet, paulo ante Aequinoctiũ germinat. Virescit semper, multiplici inter lignũ & corticẽ tunica, quę tenuis est, obsequētissima humoris lentore mollitiãq; flexilis. Vertit partes foliorum supinas, mox post Aequinoctium, quo argumento rustici solstitium confectũ intelligunt. Arbor hæc serotina, folijs dulcibus esculētisq; pecori, sed fructu animalibus omnibus ingustabili. Terebinthem 40
non sentit, proceritate perquam modica, verũm vtilis & operibus intestinis vel obediētissima, etsi abies, vt Theophrastus ait, pulcherrima defenditur. E cortice fœminarum cunæ fiunt atque cistæ, nauium longarum asseres & arculæ, mēsarũque nonnulla genera è ligno. probatur & igniarijs. Medulla exigua est, ma-

teries inter carnosas mollissima calidissimaq; dicitur, quonia ferri aciem hebetet
 tinctura eius caloris vi resoluens. caditur autumno. Cortex summe funibus ex-
 petitur. Theophrastus quadoq; nominat philyca. Sylvestris, inquit, arbor est phi-
 lyca, fronde perpetua, Olympo monte, fructu suu ab occasu Vergiliaru adit, ce-
 5 lastri modo candida. Celaster porro sylvestris arbor perpetuo vires, fructu sero
 perficit, atq; hyemis superuetu perdit, & vt quida putat, gelidissimis montiu cacu-
 minibus innascitur. Cura deterior efficitur, vsus ad baculos senibus. Theophra-
 stus odoratior e foeminae cortice q; mari tribuit. Plinius contra, flos calyculaceus,
 pediculo quisq; suo annexus, viridi quadiu alabastro includitur, dehiscetes ijs fla-
 10 uescut, floret pariter cu mitibus & vrbis. Fructus oblongus ad fabae magnitu-
 dine, rotundus, similis acino hederæ, maiusculus, angulis quinis ceu neruis quibus-
 dam in acutu extuberat. Partitione exilior indigestam & omnino confusior e ha-
 bet, maior si scabatur semina emittit pusilla & pratenuia, vt videri possint atripli-
 cis. Foliu hederæ, nisi q; se in acutior e angulum rotudat, incuruum, qua pediculo
 15 innectitur, e medio sui prodit in acumen, crispu per orb e molliter ac ferratu. Ci-
 nescias poeta flagitiosissimus, in que Lysiae oratoris plena conuitoru legitur ora-
 tio, tam gracilis fuisse dicitur, vt tiliaceis asseribus corpori circumdatis imbecilli-
 tate suam fulciret, vt Philetas alter poeta plumbeis orbiculis circū pedes alliga-
 tis, ne vento subuerti posset. Latinis in tilia mas & foemina differunt omni modo.
 20 Nanq; materies maris dura, nodosa, rufior & odoratior, cortex quoq; crassior ac
 detractus inflexibilis. nec seme fert aut florem vt foemina, que crassior arbore,
 materia candida, praeclensq; est. mirumq; in hac arbore fructu a nullo animaliu
 attingi, folioru corticisq; succu dulcem esse. inter cortice & lignu tenues tunicas
 multiplici mebrana, e quibus vincula tiliae vocatur, tenuissimu earu philyrae, coro-
 25 naru lemniscis celebres, antiquorumq; honore. Montes & valles diligit tilia, sed
 plus motibus gaudet aquosis. Mollissima eade videtur & calidissima, argumentu
 adferunt, q; citissime a scias retundat. Scutis aptissima, q; contumacius transmit-
 tit ferrum, acceptumq; vulnus illico claudat. Visa est tilia infitionum adulterio
 omni pomoru genere onusta, alio ramo nucibus, alio baccis, alio ficis, pyris, malo-
 30 rumq; generibus, sed huic fuit vita breuis. Huius cortex in magno vsu agrestiu.
 Vertit folia cofecti syderis signu, ad multos vsus expeteda. praestat tilia suos cor-
 tices. Multi cortice comanducatu vulneribus putant vtilissimu: folia trita asper-
 sa pedu tumori. Humor e medulla castratae arboris effluens capillum reddit ca-
 piti illitus, defluentemq; continet. Arbor tilia leniter tusa ad ea fer e vtilis est, ad
 35 quae oleaster. Folia tantum in vsu ad infantium vlcera in ore & commanduca-
 ta & decocta, vrinam cient, menses sistunt illita, sanguinem pota detrahunt. Fo-
 lia huius Dioscoridi astringunt eodem quo oleastri profectu, ideo ad omnia quae
 spissanda sunt pertinēt. Commanducata vlceribus oris infantium imponuntur.
 ad idem decocto colluere salutare est. Pota vrinam pellunt, menses cient.

¶ Thus.

Cap. CXXXIX.

THuris facies a nullo, quod equidem legerim, Latinoru tradita est, neq;
 Graecis authoribus etiamnu de arboris effigie satis conuenit. Alij thu-
 ris altitudinē ad quina cubita profurgere tradunt, ramis frequentibus,
 folio pyri, sed multo minore, coloris herbacei modo rutae, laui cortice vt lauro.

y.iiij.

Alij folium lauri læuēq; prodiderunt. Alij lentisco similē etiam fructu, folio sub-
 rutilo. Nonnulli proximam terebintho faciunt. Alij terebinthū esse, & hoc visum
 Antigono regi allato frutice. Sunt qui ex eadem arbore thus & myrrhā manare
 putēt. Diodorus paruā, Aegyptiē spinæ albæ similē, folio salicis, flore aureo. Pla-
 cet Theophrasto & Plinio sententia eorū qui lauro similem tradunt, quoniā talis
 arbor fuerit Sardibus, studio regū Asiæ delubro quodam fata. Iuba rex contorti
 esse caudicis, ramis aceris maximè pontici, succū amygdalæ modo emittere, ta-
 lēsq; in Carmania apparere, atq; in Aegypto cura Ptolemæorū regnantium cō-
 sitas, è virgis ad Italos cōmeantibus crediderunt, matrē quoq; teretem, & enodi
 fructificare trunco. Thus collectū Sabotam camelis cōuehitur, vt Theophrastus
 prodidit, porta vna ad id patēte in delubrū Solis, quē Sabin vocāt, armatis ibi cu-
 stodibus, tabella super struem posita, descripto quē modum attulerint, quātīq;
 indicēt. mercatores tabellis perlectis, pretiū thure sublato deponunt, idq; absen-
 tibus dominis fit. Sacerdotes partē pecuniæ tertiam deo reponunt, reliquū do-
 minis redeuntibus numerāt. Thus spontinū præter Arabiā nullis, ne Arabiæ qui-
 dem vniuersē. Cōmendatissimū quod spectat ad Persas, vt Straboni placet. Cæte-
 rum in medio ferè Atramitæ sunt pago Sabæorū, qui caput regni est. In Sabota
 monte arduo ab hoc mansionibus octo distat regio eorū thurifera, Sabāq; appella-
 latur. Solum id rubrū è lacteo traditur, spectans ortus solis æstiuī, vndiq; terra ar-
 gillofa crustaceāq;, raris fontibus ac nitrosis, per Minæos proximū pagum eue-
 hitur tramite angusto. hinc & thus Minæum vocatur. Ius in thura tricentū esse
 familiarum dicunt, quæ ob id Sacræ vocantur: & cum arborē vulnerant, nec fœ-
 minarū cōgressu, nec funerū pollui. Quidam promiscuum ius ijs populis perhi-
 bent in syluis: alij per vices annorum diuidi. Duplex eius vindemia, prior natura-
 lisq; Canis ortu, flagrantissimis æstibus, cortice qui prægnans & tenuissimus tenu-
 ditur, laxato plaga non adempto. Inde profilit spuma pinguis, quæ cōcreta den-
 satur, vbi loci natura poscit tegete palmea excipiente, aliubi area circumpauita,
 purius illo modo, sed hoc ponderosius. quod hæsit in arbore ferro depectitur,
 ideo corticosum. Saucias arbores nemo custodit, tanta inter barbaros fides. Con-
 trà, Alexādriæ vbi thus rude interpollatur renouatūq;, nihil tutū à fure. Autum-
 no quoq; legitur ex partu æstiuo, hoc purissimū & candidum, carpheotū vocāt.
 Sequens vindemia verna, incisus per hyc nē arboribus rufum hoc exit, nec cōpa-
 randū priori, dathiathū appellant. Nouellæ arboris candidius, veteris odoratus
 in insulis, in Arabia suauius: quanquā in insulis nasci negat Iuba. Quod ex eo ro-
 tunditate guttæ pependit, masculum vocatur: cum ferè aliās non vocetur mas,
 vbi non sit fœmina. religioni tributū ne sexus alter vsurpetur. Masculum aliqui
 putant à specie testium dictum. Præcipua gratia mammoso, cum inhærente lac-
 chryma priore cōsequuta alia se miscuit. Singula hæc manū implebant, cum tar-
 dius depecteretur. Græci hoc modo stagoniā & atomū thus vocabant. minores
 guttas orobiam appellant. Micas concussu elisas mannam vocamus. Inueniuntur
 tamen etiamnum guttæ quæ denariorum trigintatriū pondus æquent. Con-
 uehentibus thura capitale est digredi via. Decimas deo mensurā non pondere
 sacerdotes accipiunt, nec ante mercari licet, inde impensæ publicæ tolerantur.
 Nam & benignè certo itinerum numero deus hospites pascit. Euchii non potest
 nisi per Gebanitas, horum regi penditur vectigal. Resina piceæ non quacunque

adulteratur, sed gemma ea quæ interuenit ei tam similis thuri vt mista discerni non queat, & inde fraus. Laudatur in thure candor, amplitudo, fragilitas, ne dentem recipiat, potius quàm in micis frangatur. Omnia hæc cum Theophrasti tum Plinij temporibus. Cæterū in felici Arabia, vt Arianus in lustratione maritimorum ad Imperatorem scripsit Adrianū, deserta est insula Trullas nomine, cui mediterraneum subiacet municipium, Sabbata vocatur, habitatione regis celebre, in quod quicquid in regione tota thuris inueniatur, nauigijs, ratibus, camelis, segestribus inuehi solet. Thurifera, vt idem tradit, regio densa cæli conditione, nubilâque caligine cunctis penè hominibus inaccessa, amplas non adeò nec proceras fundit arbores, concretâ quandam gūmis modo faniem collachrymantes. Demetitur thus ab ijs qui seruitute regi sunt adstricti, vel qui extorres eò sunt missi, vt scelerum supplicia pendant. Siquidem tractus is tam grauibus morborum iniurijs patet, vt in liburnicis etiâ vectores propius appulsi pestilens contrahant contagium: quanto magis ijs qui thura inibi expoliunt, maxima ex parte perniciem moliatur. quanquam pleròq; cibo defectos mors rapiat. Est non procul editissimum orbis promontorium in Orientem spectans, totius regionis & asylum & propugnaculum, vbi portus quoque qui Syagros appellatur, in quo congestum thus reconditur, ad vsus tandem negotiatoribus expromendū. Ad dit saxosos montes & abruptos hominum sese speluncis & cauernis recondentium, à quibus Sachalitæ thuris portus Moscha dictus ostenditur, ad quem à Cænè prouincia naues onerariæ transigunt, quæ à Limerice & Barygasis, quòd inferiore transuectu perhyement, se tardius appellunt, pro thure frumentū & oleum referentes. Hoc in portu thus Sachalites in magnos acervos coactū citra custodum vigilantiam, tutante solo numine cumulatim proiacet, neq; furtim sublatū neq; aperto citra regis consensum in nauem transferri potest. Quòd si quis oram soluens vel granū, vel glebulam subriperit, huic abire posse negatur. Philostratus in Caucafi mōtis præruptis lateribus proceras arbores nasci prodit, è quibus manans thus destillet, sicut ad eius radices cinamomum, quod nouis sarmentis assimiletur: vbi bonitatis suæ dat experimentum capra, cui si quis porrigat veluti catulus admurmurat, abeuntémque prosequitur, nares quoad potest propius adhibens. Quòd si pastor eam abigat, non secus queritur quàm si pabulo distraeta depelleretur. Thus aut à verbo græco theos, aut sacrificium significante fletitur, aut certè à tufis glebis, vt tunc latinè scribi debeat. Arbor porrò ipsa libanos & dēdrolibanos, interim lachryma verò libanotos à Galeno dicitur. Euripides contrà, libanum pro lachryma, libanoton pro arbore thuris accipit. A iuvene Assyrio, cui nomen esset Libanos, in hunc fruticem cōuerso dictam Græci fabulantur, quem deos studiosissimè colentem inuidi occiderint, hinc esse dijs gratius. Thus in Arabia, vt Dioscorides scribit, nascitur, parte vna quæ ob id thurifera cognominatur. Primatum tenet in eo genere masculum, quod stagoniā vocant, huic natiua rotunditas guttæ. Tali modo & atomon appellatur, hoc est indiuiduum, foris candidum, & si frangas, interius pingue, in suffitu statim ardens. Habetur & Indicum thus, subrufum, & liuidum colore. Adulterio quoq; rotunditas quæritur. Circumscissum in quadrangularem formam conijciunt in fictile, circumaguntq; donec absoluti orbis rotunditate circinetur, tempore autē post rufescit, atomon aut syagron nominât. Proxima cōmendatio eius quòd Arabias

dictū est, quod in Smilo aliqui copifcon vocant, minus multo & rufius. Celebratur & amomitis, candidum, & cum fricatur mastiches modo digitis cedit. Adulteratur resina piceæ & gummi, alioqui præstigia facillè colluditur. Nam gummi flammam non eiaculatur, resina in fumū abit: thus verò statim accenditur. idem maleficium odor prodit. Natura thuris ex calfactoria astrictoriâque, discutit oculorum caliginem, caua vlcerū replet, & cicatricibus claudit: cruenta vulnera protinus glutinat, infrenatq; sanguinis eruptiones, etiâ si cerebri membranis exeat. Vlceribus quæ cacoethe dicuntur, circiter sedem aliâsve partes enatis medetur cum lacte tritum impositóq; linamento. formicas incipientes & impetiginē cum aceto & pice tollit perunctis. Ambusta pernionésque cum suillo pingui, anseris nove additum sanat. Erumpentia in capite cum nitro infricatum, paronychis cum melle, auribus fractis cum pice succurit. Ad reliquos earū dolores cum vino dulci instillatur. Mammæ à partu inflammatas cum cimolia & rosaceo perungit, medicinis ad arteriam vtiliter miscetur, item ijs quæ ad viscerum morbos conduntur. Sanguinē expuentibus prodest in potu datum. Sed qui secunda valetudine fruuntur, si bibant, insania periclitantur. largius cum vino potum interficit. Thus puro fictili granatim de lucerna succensum donec conflagret, vbi ad plenum exarserit, operitur vsquequo se restinguat, ita in cinerem nō redigitur. Quidam patellæ vas ahenum circūdant cauum pertusúmque in medio ad fuliginē capiendam, vt in mētionē huius paulo. infra docebimus. Alij in crudam fictilem componunt, & oblinunt luto, atque ita in fornace vrunt. Torretur verò in noua testa carbone ardenti vsq; eò dum neq; amplius bullet, neque lentorē & halitum reddat. quod deustum non est facile frangitur. Cortex thuris melior qui crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, neque porriginosus aut membranaceus. Adulteratur cortice arboris pinus & piceæ. & huius exploratio ab igne, mutatus in eo non ardet, sed in vaporem sine odore expuitur. Syncerus accenditur, & cū odoris fragrantia vaporem eructat. Vritur thuris modo, effectus eosdem habens, valentior tantum, magisq; astrictorius, vtilior & sanguinem excreantibus: vlcis fluxione laborantibus in pessa confert, cicatricibus oculorum, sordibus & cavitatibus atq; lacunulis prodest. Tostus scabris lippitudinibus auxiliatur. Manna thuris probatur alba, pura, cartilaginea, vim repræsentat eandem quam & thus, sed inualidiusculam. Quidam resina piceæ cribro effusa ac polline, aut cortice thuris contuso adulterant. Sed hæc fraus igne coarguitur. Neq; enim aërium nidorem sed fuliginosum expuit, odore satis misturâ prodēte. Thuris fuligo ita quæritur, Grana thuris forcipicula comprehendito, singulatim ad lucernam accendito, & in patinam cōcauam, quæ fictilis & noua sit, imposito, supernè ahenum cauum purum, cuius in media testudine foramen insit applicato. Sed lapillos ad latus eius alterutrum aut etiam vtrunq; subijcito, altos semidodrantē, vt facile possit introspecti, si probè thus cremetur. Prius verò quàm granum primum extinguatur alia suggeratur. Nam aditus patere debet quo noua in vstorū vicem sufficiantur. Hoc faciendū quoad fuliginis modus tibi fecerit satis. Cæterum habenda tibi præ manibus spongia est, qua partes æris summi forinsecus ex aqua identidem refrigeres: ita enim fuligo quæ subierit adhærescet omnis agglomerabiturq; refrigerato fornacis feruore. alioqui vapore non castigato commeabit, retro naturali leuitate reciprocata cineribus thuris cōmiscet sese. De

terfa ergo pinna fuligine, cineréque cremati thuris substracto idem repetes opus dum abunde fuerit tibi satisfactū. Oculorū inflāationes fuligo mitigat, fluxiones suspēdit, vlcera purgat, caua replet, carcinomata sistit. Hoc exēplo è myrrha, resina, styrace, omni demum lachryma fuligo colligitur ad easdem vtilitates.

¶ *Viscum.*

Cap. CXL.

Viscum non in nouissimis agnoscitur, mirabile vt quædā in terra gigni non possint, in arboribus tamen nascantur. Nanq; cū suam sedem non habeant in aliena viuunt, sicut viscū est. Omnino autem satum nullo modo prouenit, vnde Maroni dictū, Quod non sua seminat arbor. Sui generis planta est, fruticosa, sesquipedalis, lenta, semper virens, grauis odoris, buxi folio, baccis exiguis sine flore, tactum sequax, nunquam in terra nascēs, semper in arbore proueniens, præsertim quercu, robore, ilice, pyro malóq; syluestribus, & terebintho, nec alijs arboribus adnascitur. Copiosissimum in quercu pleriq; putāt, quod dryos hyphear vocant, Ion poeta sudorē quercus nominauit. Nanq; quod in abiete & larice fit, stelin Eubœa dicit, hyphear Arcadia non viscum. Porro visci genera bina vel terna faciunt, & in omni arbore, excepta ilice & quercu, differentiam constituit odor virúsq; & folium non iucundi odoris. Viscum coloris, vt Poeta inquit, aurei. Amarum & létum è robore præcipuum. Hyphear ad saginanda pecora vtilius, quia & alimenti plus & pinguitudinis in larice & abiete fit. Vitia purgat primū, deinde pinguefacit, quæ suffecere purgationi. Quibus fit aliqua tabes intus negant durare. Medendi ratio æstatis quadragenis diebus. Adijciunt & aliqui discrimen in ijs, quibus folia amittant & visco decidere: contra, inhærere nato in æterna fronde. Omnino autē satum nullo modo nascitur, nisi per aluum auium redditum, maximè palumbis & turdi. Hæc est natura, vt nisi maturatum in ventre auium non proueniat. quod vt voluit Plautus de turdis loquens intellexit cum inquit, Ipsa sibi auis mortem creat, cum viscum ferat quo postmodum ab aucupibus capiatur. Altitudo eius non excedit cubitalem, semper fruticosi ac viridis. Mas fertilis, foemina sterilis, aliquando nō fert. Viscū fit ex acinis immaturis, hoc est viridibus, nondum cādidis, qui messium tempore colliguntur. Siccantur deinde, & aridi tunduntur, ac conditi in aqua putrescūt, duodenis ferè diebus, vñumq; hoc putrescendo inuenit gratiā. Inde in profluente rursus malleo tusi, corticibus amissis interiore carne lentescunt. Quidam decoquunt in aqua tusum donec innatet. Nonnulli commanducatis acinis cortices expuunt. Si tamen messibus imbres accessere, amplitudine quidē augentur, visco verò marcescunt. Optimum est quod sine cortice est, quódq; læuissimum. Quidam efficacius futurū promittunt detractum prima luna è robore sine ferro. Viscum nihil est glutinosius, pennis maximè volucrum tactu ligandis, iuglandium oleo subactum, cum libeat insidias omnibus moliri. Druides in Gallia nihil habebāt olim visco & arbore in qua gignatur, si modo sit robur, sacratius. Quare roborum eligeabant lucos, nec vlla sacra sine ea fronde conficiebant, vt inde possint appellati interpretatione græca Druides videri, & adhuc apud nos veteris vocabuli relucet vestigiū, *Dreus* pro Druides vocantes. Quicquid illis agnoscitur, è cælo missum putabant. Erat autem id rarum admodum inuentu, & re-

pertum magna religione petebatur, & ante omnia sexta luna. Post sacrificium & epulas sacerdos candida veste cultus arborem scandebat, & aurea falce demetebat, candido id excipiebatur sago, tum demum tauros duos coloris candidi nunc primùm cornibus vinctos immolabant, precantes vt suum donum deus prosperum faciat. Fœcunditatem eo potò dari cuicumq; animalium sterili arbitrabatur, & contraque venena omnia esse remedio. Fit & apud nos viscum ex aquifolia arbore passim in syluis nascete, folio aculeato, baccis purpureis. Huius cortices detrahunt, & facto humi scrobe locis vliginosis maximè obruunt, frondibus arborum inuoluentes, & inibi putrescere patiuntur, quod ferè duodenis diebus fieri solet: tum marcidos eruunt, & tantisper pila tundunt, dum in viscum lentescant: demùm in profuente, vt obhærentes corticum reliquiæ sordésque fluitent, proluunt, & adiecto olei nucû momento fictilibus recondunt ad aucupia. Fit & viscum in Syria ex acinis, quos ab Augusti, vt arbitror, honore, sebastos appellauerunt, & hodie quoq; officinis adhuc *sebeste* vbiq; dicuntur, veteribus fuisse myxa conijcio, quæ & per diminutionem quoq; myxaria recentioribus græcis nominantur. Arbusculæ eius ligno cortex albus, ramis virens, folio rotundo, amplo. Fructus in racemo dulcis, candido lentore plenus, cû interiore nucleo quasi oliuæ siccatur. hic in medicina ventrè soluit, distillationésq; comprimit, & rosiones vesicæ, & intestinorû animalia. Damascenum inde viscum paratur cõmendatissimû aucupijs, præterquã aquatiliū volucrum. Fingitur & ex radice quadam viscum lantanæ dicti fruticis, æquè veteribus incogniti, folio hirsuto, molli, flore candido, odorato, quem sustinet umbella viminibus lentis annexum, acinis vt vua, primo rubentibus, post nigratibus. Viscum Dioscoridi optimû læue, recēs, intus porraceum, colore foris subfuluum, sine scabritia, sine furfuribus, ex acino quodam rotundo quem ferant quercus, folio buxi. tunditur, mox lauatur, deinde in aqua decoquitur. Quidam cõmanducantes acinos id conficiunt. Dant & malus & pyrus & aliæ arbores viscum. Inuenitur id & circa radices fruticû quorûdam. Vtus ad multa. discutit, mollit, extrahit, concoquit: tubercula & parotidas, omnis generis collectiones abscessûsq; sanat, cum resina & cera pari portione imposita. Epinyctidas, item in splenio vlcera vetera, & cacoethe cum polline thuris mollit. Lienē mista calce vino decoctû aut gagate lapide aut asio, atq; ita impositû extenuat. Vngues auripigmento, & sandaracha illitû extrahit, additum calci viuæ & fæcibus vim suam intedit. Optimum est quod sine cortice est, quodq; læuissimû, extra fuluû, intus porraceum, quod nihil sit glutinosius. emollit, humores siccant, strumas cû resina & cera discutit, panos mitigat omnis generis, quidam galbanû adijciunt, pari pondere singulorum, eoque modo ad vulnera vtuntur. vnguium scabritias expellit si septenis diebus soluatur, nitroq; colluatur. Quidam si terram non attigerit putant comitialibus mederi, cõceptum fœminarû adiuuare, si omnino secum habeant, vlcera cõmanducatum impositûmque efficacissime sanari.

¶ *Vitex.*

Cap. C X L I.

Vitex agnos Græcis dicitur, quòd authore Galeno castitatem cõseruet ijs quibus aut estur, aut bibitur, aut substernatur. Dioscorides appellatam tradit, q̄ matronæ in Thesmophorijs Atheniêsium castitati studentes, huius folijs toros sibi sternerent, vocatâque lygus ob furculorum firmi-

tatem. herbarij *agnum castum* appellāt, vtraq; voce idem significāte. Duo eius genera, maior arborefcit falicis modo, vel foliorum aspectu, nisi quòd gratiorem spirant odorem & perpetuo virent, ramis frangi contumacibus, flore ex purpura candido, piperis semine. Minor ramosior est, folijsq; candidioribus & lanuginosis, flore purpureo. vtraq; iuxta flumina nascitur. Dioscorides Latinis salicem amerinam, alijs piper agreste tradit appellari, Græcis agnon aut agonon. Arborens frutex est, secundum amnes solo asperso, & conuallibus nascens, virgas habens lētas, proceras, folia oleacea tantum teneriora. Vni generi flos in purpureo candidus, alteri tantum purpureus, semine piperis. Non multum, vt Plinius refert, à salice vitilium vsu distat vitex, foliorum quoq; aspectu nisi odore gratior esset, sed Græci lygon vocant: alijs agnon, quoniam matronæ in Thesmophorijs Atheniensium castitatem custodientes ijs folijs cubitus sibi sternunt. Duo genera eius, maior in arborem modo falicis adsurgit, flore cū purpura candido, vnde candida quoq; dicitur: minor ramosa, folijs albioribus, lanuginosis, purpureo flore, tantum nigra nuncupata. Nascuntur in palustribus campis, flos supra fructum infidet. Lygon, vt inquit Athenæus, in nidos suos parituri cycni ferunt. Nec tamen satis habeo compertū, hanc quam cycni petant aliud genus oportere intelligi quàm viticem, quòd sciam græcos lygon lygeámq; & arborē & herbæ genus interdum vocare. Corolla è lygo vsos esse veteres Anacreonti poetæ credimus. Cuius originē Samij Carésque dederint diuersis causis. Nam & Lacedæmones arūdine certis sacris, vt author est Sosibius, coronabātur. Aristophanes quoq; scribit coronas ex arūdine factitari solitas Athenis, quas Castori & Polluci dicatas fuisse cōstat, vt frugales atq; simplices. Inuenio & scopas amerinas spartis similes describi, folio tantū minore, sed lentitia virgularum maiore, quas sunt qui genistillam amerinam vocitent hoc tēpore. Piper agreste viticem dici Dioscorides adfirmat, quare suspicor esse mendum in nomenclatione vbi lecristicū vocari à quibusdam tradit, à similitudine saporis & acrimoniæ, ligusticū legēdum puto. Galenus semen viticis mandi cum bellarijs solere scribit, vsu tragematis, ita minus officere capiti. Arcere veneris stimulos credit, & ob id perquam idoneum ijs qui castitatem custodire statuerunt. Semen vini quendam saporem habet, & dicitur febres soluere, & cum vngatur oleo admistum sudores facere, sic & lassitudines discutere. Vrinā cit & mēses, caput tentat vini modo, nam odor similis est. Inflationes pellit in inferiora, aluū sistit, hydropicis & lienibus perquā vtile, lactis vbertatem facit. Aduersatur venenis serpentium quæ frigus inferūt. bibitur seminis drachma in vino vel posca, aut duabus foliorum tenerrimorum. Illinuntur vtræq; aduersus araneorum morsus: vel perunctis tātum, suffitu quoque aut substratu fugant venenata. At veneræ rei impetus inhihent, eóq; maxime phalangijs aduersantur, quorū morsus genitale excitat. Capitis dolorē ebrietate sedat cum rosaceo flos teneriq; cauliculi. Seminis decoctum vementiorē capitis dolorē dissoluit fotu, & vuluam etiam suffitu vel appositu, purgat aluum cum pulegio & melle potum. Vomicas panósq; difficile coquentes cum farina hordeacea mollit. Lichenas & lentigines cum aphronitro & aceto semen sanat: & oris vlcera & eruptiones cum melle, testium cum butyro & folijs vitium: rimas sedis cum aqua illitū, luxatis cum sale nitro & cera & semine & folio. Ad datur in malagmata neruorū & podagras. Semen instillatur in oleo decoctum

capiti, in lethargia & phrenitide. Virgam qui in manu habeant aut cinctu, negatur intertriginem sentire. Vitici vt Dioscorides scriptum reliquit, vis inest excofactoria & astrictoria. Semen aduersatur serpentū venenis, aquæ quæ cutē subito lienosiq; remedio est. Lactis parit vbertatem, menses ciet drachmæ pondere potum in vino. Genituram absumit, caput tentat, & grauitatem soporēmq; adfert. Decoctum fruticis seminis in fessu mulieribus vuluę malo opportunis auxiliatur, item inflammationibus. Semē cum pulegio potum fœminas purgat etiam suffitu vel appositu. Capitis dolorem finit illitum. Instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo, aut phrenesi. Folia nidore aut substratu fugāt venenata, morsosq; ab ijs leuant vel illitu. Duritias testium cum butyro & vitium folijs discutit, rimas sedis semē ex aqua litū mitigat, & cum folijs medetur luxatis vulnerib;sq;. Virgam eius viator qui gestat negatur intertrigine tentari. Agnon vocant, hoc est castum, quoniam matronæ in Thesmophorijs Atheniensium castitatem custodientes ijs folijs cubitus sibi sternunt: & lygon, quasi vimen, ex argumēto naturæ vsu vitilium inuicta flexilitate pollentis.

¶ *Vitis.*

Cap. CXLII.

Vitis superuacuum est genera eius persequi, quoniam totidem adfirmatur esse quot foli, nec posset quisquā, nisi huic rei iustum secretūque volumen dicaret. Viti multa propria tribuuntur. Capreoli, quos & clauiculas & pampinos vocamus, Græci helicas. Is est coliculus vt Varro tradit, vitis intortus vt cincinnus, à capiēdo dictus, quoniam ad locum capiēdum sursum versus serpat: sicut vitis dicta primò, quoniam inuitetur ad vuas pariendas, & à pariendo parilema, deinde palma literis immutatis. Est autem palma maior flagellus, vnde nascūtur vuæ, palma vnus inuersione literæ, à v̄eti flatu, vt idem inquit, dicta. Eadem vitis caprea nominatur, quoniā capreolum pareret, quo ad scapos, frutices, pedamenta quibus hæreat, se vincire solet. Vitē, ampelon hemon, id est vrbānam vitem, & œnoen & œnophoron, hoc est viniferā Græci vocant. Nascitur passim & in alto propinqua litori. Durare vitem ad infinitum restibili fœcunditate perhibent, culturæ quodam genere. Vitē Bœotij Thebis primum natā putant, quia & hic Liber pater. Vites magnitudine inter arbores numerantur. Siquidem in magnam altitudinem exeunt, ita vt sæpe domorū tecta scandant, nec est ligno vlli æternior natura. nimis propemodum luxuriarēt nisi tonsura annua coercerentur, qua vis earum omnis euocatur in palmites, deprimūtque in propagines, succi tātum gratia pluribus modis ad solū ingenia cæliq; mores. Iam arboribus nubunt, maritāsq; complexæ, atque per ramos earum procacibus brachijs geniculato cursu scandentes, cacumina æquant, in tantum sublimes, vt vindemiator authoratus rogam ac tumulum excipiat. Nullo fine crescunt, diuidique aut auelli nequeunt. Nec memoria quoq; indignum villas & domos ambiri singularū palmitibus ac sequacibus loris. Nam & apud nos subsidiuales hortorum ambulationes vmbrosis opacat frondibus, musti cadis fœcunda. Vlmos vbique superant. Populos rumpotinos Latini vocant alio nomine, quarum comas in orbem patulas replent, purōq; producto dracone in palmam eius, inde subrectos ramorum digitos flagella dispergūt. Eadem modici hominis altitudine adminiculatæ sudibus horrent vineāmq; faciunt. Et aliæ improbo

reptatu pāpinorūmq; superfluitate, domini arte media atria cōplent. Tot differē-
 rentias Gallia recipit. Stat prouinciarum quarundā per se vitis sine vllō pedamē-
 to, artus suos colligens, & breuitate crassitudinem pascēs. Vetant hoc aliubi ven-
 ti, vt in Narbonēsis prouinciā partibus, alijsq; pluribus locis. Excrefcere quæ vl-
 5 tra suos pollices prohibet, sempérq; pastinatis similes, herbarū modo vagantur
 per arua, ac succū terræ passim vuis bibunt. Vites arbuſtiuæ sunt & simplices. ar-
 buſtiuas Græci anadendrades vel dendritidas appellant, ipsa verò arbuſta quibus
 maritata fulciuntur eisdem nominant vocibus. Vitē optime alit opulus, deinde
 vlmus, deinde fraxinus. opulus aliquibus improbatur, quoniā frōdem non ido-
 10 neam præbeat. Vlmus generosissima & lētissima, multāmq; frondem ministrat.
 ornīq; syluestres fraxini sunt, nec deteriore frondem q̄ vlmī præstant. Ad Ele-
 phantinē vt Theophrastus scribit, non decidunt viti folia, neq; circa Memphin.
 ad Deltam quoq; Nili, ferè tota semper viret, & Varro inde mutuans cōfirmat.
 Esse vites in Tylo quæ virentem comam non dimittant, idem Theophrastus est
 15 author. Multiplici cortice vitis cingitur, qui radice speciem gerat, caudice con-
 torto, flagellis longè latèq; vagantibus, sarmentis lata fronde lasciuiētibus, lon-
 gis pediculis pendente, neruosa corticoſaq; flos fructum ambit lanugineus, vua
 cū pluribus acinis aceruata, seminibus tunica clausis, carnoſa ei medulla, frequē-
 tes pampini, quibus suo pte ingenio caduca colligetur. ex nouellis semper fructi-
 20 ficat surculis. Acini numerosi, qui magnitudine, colore, saporibus multiplicātur
 in vino. Hic purpureo lucent colore, illic fulgent roseo, nitētq; viridi, candidæ
 enim nigræque vulgares. Tument māmaram modo bumasti, prælongis dactyli
 porriguntur acinis. Est & nature lasciuiā, vt prægradibus adhæreāt pergulis par-
 ui, mites & suauitate certantes, leptoragas vocant. Consistit in vitibus lachryma
 25 largior incisus paulo ante germinatū, parciore autumno & hyemis initio. Minus
 fecundæ crebrioribus oculis gemmātur, solidiorèsq; feruntur. Insanæ vites ap-
 pellantur quæ ad florem vsq; perducunt. Insanas etiā alicubi Plinius appellat tri-
 feras vites, quoniā in ijs alia matureſcunt, alia turgescunt, alia florent. Vitis can-
 dida melius reddit quo lætius fuit germen. Capnia vocatur vnū vitis genus, quæ
 30 vuam nigrā ex candida, & candidam ex nigra sine prodigio ferat. Austrinis fla-
 tibus vermes in vitibus nascuntur, ipes appellati. Peculiaris item morbus hircu-
 lus, quem Græci tragon vocant, importuno vento germinibus vel abscissis vel
 imperitia colentis oblæſis. Hircire porrò vites dicuntur, cum infœcundæ fiunt.
 Laborant etiam crambo, qui similis rubigini est, vuæ ipsæ & pampini, sole post
 35 humores longos insequuto vehementi. Est & præterea niuatio siue roratio, quo-
 ties acini racemis defluūt. Ne rubigo vineā vexet, palarum aceruos verno tem-
 pore inter ordines cum frigus contra temporis consuetudinem intellexeris in-
 cendito, ita fumus nebulam & rubiginem remouebit. Genus est animalis, volu-
 cra appellatur, id ferè prærodit teneros adhuc pampinos. quod ne fiat, falces qui-
 40 bus vites putantur sanguine linuntur hircino: vel quoties falx acuitur, pelle fibri
 acies in putatione detergetur. Vites quæ secundum ædificia sunt à foricibus &
 muribus infestātur. Id ne fiat, cum luna Leonis, Sagittarij, Scorpionis, vel Tau-
 ri tenet hospitium, noctu putātur. Ne formica vitem ascendat tritus lupinus cum
 fracibus, eoque ima linea circumlinitur. Si bitumine ex oleo cocto imæ vites tan-
 45 gantur, formicæ non exedent. Contra animalia quæ vitibus nocent, canthari-

des quæ in rosis inueniri solent, oleo mergi iubet Græci dum in tabem resoluatur. putatoriæ falces hoc oleo perunguntur. Et ne cantharides vitibus noceat, in cote qua falces acuuntur ipsas præcipiunt conteri. Lachrymosa vitis nimia humoris profusione tabescit, & plorando vim roboris sui auertit à fructu: tum volunt Græci rescindendum radicis robur, vt adferat medicinam vulnus impressum, tunc infulsa amurca ad dimidias cocta plagæ hiatus perlinatur, & acetum acre suffundatur. Sterile ad fecundam reduci adfirmant, si imo caudici fisso lapillus adigatur. Sarmentis luxurians coercetur radicibus vitium summis euulsis. Puluere conspergi vitem aut villo tangi pacto cum nigrescit vna alienum putant, cum tamen omnino nigritiam contraxit id citra periculum tentari potest. Sic Megareses cum Etesiaë anniuersarij ve perflant, peponibus, cucurbitis atque cucumeribus puluere sarculo concitant, quo fructus molliores, dulciores sine rigatu redantur. Brassica & laurus vitem offendunt, succoq; suo & odore deteriorem faciunt, nam & eam olfacere & allicere dicunt: quamobrem cum germen ijs propius accesserit, auersum retrograditur, inimicum fugiens odorem. Ideo Androcides sapientia clarus brassicam aduersari vino ac ebrietatem arcere hoc prodidit exemplo, quod vitis etiam viua brassicæ fugetur odore. Ea in cibis antecedente temulentia cauetur, postea sumpta crapula discutitur. Vitis ægrotat item vel cum alserit, vel præter modum incaluerit: siquidem gemmæ & algore nimio aut ardore hebetes syderantur. Ictus fodientium & vulnera reformidant. maximam morborum partem iniurioso contactu putant contrahi. Pessimum vitibus fuerit malum, si deflorescenti successerit imber: simul enim labilem imbecillitate fructum rapiens præcipitat. Etsi vitæ sit breuis & multis obnoxia vitij, fissionem caudicis citra iacturam sustinet, & corticis quoq; detractionem citra noxam patitur, quod arborum plerisque exitiale est, sed non principis illius atq; vitalis, verum externi, qui plerumq; subnascete nouo decidit. Multiplex cortex vitem vestit. Genus vnum vitis Theophrastus prodidit, quod fructum inchoans ad florem vsq; tantum perducit. Vitem in parte Idæ quæ Phalacras dicitur, fruticosam nasci tradit Theophrastus, paruulis virgis, ramulis ferè cubitalibus exporrectam, quibus acini laterales nigri, tuberculo fabæ pensiles hæret, sapore dulces, ligno intus modo vinacei condito, folio circinata rotunditatis indiuiduo paruoque. In Hircania feracissimam esse vitem mirati sunt scriptores, cum sit Aquilonibus exposita. Nam in Carmanis & Margianis Arianisque crassitudo tanta est caudicis, vt bini homines plerumq; amplecti nequeant, bicubitalibus racemis. Sine granis interioribus vuas arte nasci posse Græci docuerunt hac ratione, Sarmentum quod est obruentum, quantum latebit in terra tantum findi debet omni sublata medulla, ac diligenter exculpta membra diuisæ partis iterum cogi, & vinculo cõstricta deponi. Vinculum papyro iubent faciendum, humidoque solo figendum. Aliqui reuinctum sarmentum quantum fuerit excisum, intra scyllæ bulbum demergunt, cuius beneficio fata omnia facilius cõprehendere confirmant. Alij iam putatæ vitis fructiferum sarmentum in ipsa parente non diuisum sublata medulla quam alte posunt, excavant, & adfixo alligant calamo, ne possit inuerti: tum in foramen Cyrenaicum lac vel succum suffundunt ex aqua ad sapæ spissitudinem resolutum. hoc idem transactis diebus octonis renouant, & tantisper dum vitis nouella pariat germina. Hoc idem in punicis & cerasijs malis proditur à Græcis expertum. Ni-

gros & albos acinos adferre Græci asserunt, si vicinarū vitiū, albæ dico & nigræ,
 cum putantur, sarmēta vtriusq; inter se diuisa sic iungas vt medios vtriusq; ge-
 neris oculos æquando reddere possis vnitati: tunc papyro ligabis stricto & terra
 molli atque humida curabis adlinire, & interiectis ternis diebus adquare, donec
 5 germen nouæ frōdis erūpat. Elapso tēpore sobolē propagabis pluribus sarmētis,
 vt vitis vuas tales creet in quibus variij generis & coloris reperiantur acini. Ratio-
 nem hanc Latini tradiderunt, Quatuor aut etiā plures virgæ diuersi generis su-
 muntur, eaq; diligenter & æqualiter cōpositæ colligātur, dein in tubum fictilem
 vel cornu arctē inseruntur vt extent ab vtraq; parte, & in scrobē terra stercorata
 10 qua extabunt obruūtur, & dum germina agant rigātur: & post bienniū aut trien-
 niū cū virgæ cohæserūt, tubulus dissoluitur, circa mediū ferè crus vbi maximè
 videbuntur coijisse, vitis ferra præciditur, plaga leuatur, terra minuta exaggera-
 tur. Cū coles egerit, duo valentiores reliquis deiectis submittuntur, ita vua com-
 pluribus acinorum generibus euariata nascetur. Vt autem vuæ sine vinaceis na-
 15 scantur, iisdem suadent malleolum ita scindendum, ne gemmæ lædantur, medul-
 lāmq; omnem eradendam. Tum demū in se compositū colligant, sic ne gēmas
 allidant, atq; in terra stercorata deponūt, rigāntq; cum colles agere cōperit, altè
 defodiūt. Sic adulta vitis vuas sine vinaceis creabit. Vitem theriacā sic fieri De-
 mocritus præcipit, cuius profectus est, vt vinum eius, vel acetum, vel vua vel
 20 sarmētorum cinis, contra morsus omnium bestiarum profit. Sarmētum quod
 pangēdum est trium digitorum spatio in ima parte findatur, & sublata medulla
 theriacæ medicamen addatur, tūc terræ mandetur vinculo papyri diligēter ad-
 strictum. Aliqui eadem sarmēta iam antidoto satiata intra scyllæ bulbū recon-
 dunt, & terris supradicta ratione cōmittunt. Aliqui medicamentum vt combi-
 25 bant radices vitis, infundūt. Sanè sarmētum, si de hac vite sumatur ad transfe-
 rendum, aut inferendum, potentiā materni medicaminis non tenebit, processūq;
 temporis adscititiam vim expirabit. Oportebit ergo assidua theriacæ suffusione
 fenescantis succi vim iterare. Contra serpentum ictus vinum, acetum potu, vua
 tam recens quàm passa cibo proficiūt, quæ si desint trita folia imponūtur. quo-
 30 rum si nō detur occasio, crematorum sarmētorū cinis inditus hominē à pericu-
 lo vindicat. Quin & reliquæ vitis theriacam non expertæ sarmētū à canis mor-
 sus offensa liberat. Sic & purgatoriā vitem facere idem docet Democritus, si ima
 parte sarmēti fissa, in medullæ vicem elleborus inseratur. mirum est hoc pacto
 veratri naturam adsciscere, quanquā quorundā & odore & succi mistura læda-
 35 tur, nō necetur. Odit laurū & brassicam, olfactrix enim intelligitur & tāgi odore
 mirū in modū recusat: ideóq; cum iuxta fuerit, auertitur & recedit, saporémq;
 fugit inimicum. Hinc sumpsit vt suprā diximus Androcides medicinam contra
 ebrietates, brassicam mādi præcipiens: quod de raphano Plinius intellexit, quod
 erat tamen omnium opinione græcorū de brassica legēdum. Odit & corylum,
 40 nisi procul absit, tristis atq; ægra. Si odoratam fieri vuam velis quæ suauitate lo-
 cū impleat, in fissa sarmēta modo quo suprā dictum, odoriferum omne quod
 velis vuam olere, conijci præcipit Paxamus. Melius fieri putat idem si odore pri-
 us imbuta sarmēta macerentur, quàm pangantur vel inserantur. Democritus
 author est non attingi vespis vuas, quarum matres imbre forbti olei roraueris.
 45 Præcocem vuam nigra vitis, vt Tarentinus docet, in vere creabit, si ceraso in-
 feratur. Siquidem eodem tempore feret vuam, quo cerasus arbor sua gerit mala.

Celerrimè vitè germinare promittit, quæ trito nitro & aqua vt mellis crassitudo
 contrahatur, permistis postputatione protinus gemantes oculi largè linatur, ger
 mina infra septè dies citabit. Præcocè itidem fieri tradit, si dulces vinacei, hoc est
 nō calcati, plantulis abundè conijciatur: aut cū panguntur, scrobiculis accumu
 lentur. Asserūt Græci vuā in parente seruari vsq; ad veris initia, si loco vmbroso
 scrobè fodis altitudine binūm cubitorū, & missō sabulone admicula figis, qui
 bus intorques assidue farmēta fructibus plena, & illesis vuis alligabis, vt solū nō cō
 tingāt, & cooperies vt imber eō penetrare nō possit. Item Græcis docētibus vuas
 in vite si diu seruare volueris, vasculis clausas fictilibus ab ima parte pertusis dili
 gēter à summo tectas suspende, sic in longā seruatur ætatē. Durāt vuæ per hye
 mem pensili cōcameratē nodo. Aliæ tantū in sua cōtinētur anima ollis fictilibus,
 & in super dolijs inclusæ stipatæ vinaceis circūstantibus. Cōduntur & musto vuæ,
 ipsæq; vino suo inebriatur. Aliæ decoctæ in musto dulcescunt. aliæ verò sobolem
 nouā in matre ipsa expectāt, trās lucidæ vitro, adfertq; duratricē illā firmitatē au
 steritas picis infusa pediculo. Vuā Græci staphylen à Staphylo Liberi patris filio,
 vt Ptolemæus voluit, appellāt, lenida etiā poetæ, nam & Lenæus dicitur is deus.
 Alia porrò vua eliquescit in potū, alia deligitur ad vescendū. hæc autē in corbulā
 fecernitur vt inde addatur in ollulas, quæ in dolia vinaceorū plena trudatur. Alia
 in piscinā picatis amphoris mittitur: alia in aram carnario suspēditur. Vuā ami
 næam minusculā & apiciā cōmodissimè in ollis cōdi putauit Cato. Eiusdem ge
 neris in sapa & mulso rectissimè seruantur. Duracinas & aminæas adfirmāt op
 portunissimas, quæ pendeāt, quod genus omnes cōditaneas & cōditanas appella
 mus. Vuæ in palea seruatæ pensilibus proximæ dicuntur. Vuæ vehemētiores ni
 græ, ideóq; ex ijs vinū minus iucundū: suauiores albæ, quoniā aère trās lucido fa
 cilius accipiuntur. Florē vuæ in cibus dari gallinaceis præcipiūt, vt præterea nō at
 tingāt vuas. Quidā è græcis authoribus altius curā petunt, putariq; vites ad hūc
 vsū præcipiūt decrescēte luna post horā quartam, cælo sereno, aut discussis à
 vëto roribus. Similiter deligi è locis ficcioribus ante perfectā maturitatē, addito,
 vt luna infra terrā sit, vuas cū malleolo farmēti sui duro, demptis forcipe corru
 ptioribus acinis, tabidis, & adhuc pubescētibus, sic ne vitiū tabis proximi sentiāt.
 Falcis acie citra violētiā secari, & illitis pice igni resoluta furculis seorsum, ita ne
 se cōtingere possint, pauimēto substratis paleis, si fieri possit, maximè lupinorū,
 collocari. siquidē & duriores & ficciores eæ existimantur, & mures infestos abi
 gūt. Sin desint lupinorū paleæ, fabagineæ, aut eruina, aut reliquorū leguminū in
 vicē substituuntur. Hordeaceę in frumētaceo genere præcellūt. Si desiderētur, fce
 nū quam siccissimū in minutas dissectū particulas substernit. Simili ratione frōdo
 sos palmites pauimēto spargere vel suspēdi cōuenit. Alij vuas sapa paululū obru
 unt. Sūt qui malūt in picatis capsis vuas in scobe ramētisve siccis piceę, abietis, po
 puli, vel milij farina recōdere. Alij in marinā aquā feruētē, aut si nō adsit, in muriā
 permisto vino macerātes immergūt, & ita hordeaceis paleis seruāt. Quidā in ci
 nere vitigineo, vel ficulneo lixiuio tingūt, mox in sole siccāt, tum inuolutas pa
 leis stipāt. Sūt qui in granarijs protinus suspendi iubeāt, quibus frumētum vānis
 agitatur, quoniā optimo sit operimēto puluis insidēs pēsilibus, ita lōgissimo tēpo
 re seruari volūt. Alia custodiēdi ratio, Aquā ad tertias incoctā mox sub diuo refri
 geratā in doliū picatū fundūt, postea maturas vuas solidos acinos habentes detra
 ctis putribus & immaturis obruūt ita, vt superueniat aqua, nec fluitēt, gypstatq;

diligenter operculo vas loco frigido solem diei nō admittente, quo etiā nullus succendatur ignis, reponitur. Vinosa reperietur aqua, fallendæ laborantiū siti nō inutilis. Pēsiles quoq; in tabulatis custodiūtur. Alij mustū habētibus dolijs dum ne cōtingant ipsum vuæ suspendūt, quo genere tales remanēt quales à vite fuerint
 5 decerptæ. In dolio quoq; picato exclusa omni aura, gypsato diligēter operculo, integræ quæ nulla in parte senserunt offensam, appenduntur. Simili modo litæ figlino luto sic subactō vt mellis referat crassitudinē, intinctæ pendeāt & ad vsum eluantur. Item portulacæ succo illitæ pēsiles diu custodiūtur. In solidum annum vuas seruabis, si ante vindemias paulo lectas aqua calida alumem continēte de-
 10 merferis, & protinus raptas sustuleris. Seruantur etiā in melle. Eadem ratione & poma Didymus custodienda præcipit. Vuas quas seruari volueris, Græci iubent illæfas legi, neq; acerbitate rigidas, neq; maturitate defluentes: sed quibus granū luce penetrabili splendet, tactu cum molli iucunditate calloso. Si qua sunt corru-
 15 pta vel vitiosa refecari, nec pati interesse, quibus inexpugnabilis acerbitas cōtra blandimēta æstiuī caloris induruit. Tūc incisos vuarū tenaces amburi calida pice, atq; ita in loco sicco, frigido, & obscuro sine luminis irruptione suspendi. Vuarum acini differunt callo, teneritate, crassitudine, interiore ligno, alijs paruo, alijs etiā gemino, qui minime feraces sunt musti. Si per ossa bubuli cruris vel per ficti-
 20 les tubos traiecti obruātur malleoli binis eminentibus gēmis, humescūt hoc modo, recisiq; palmitē emittunt: postea fistula fracta radix liberè rapit vires, vuāq; feret omniū colorum suorum acinos. Alio genere inuentu nouitio finditur malleolus, medullaque erasa in se colligantur ipsi caules, ita vt gemmis parcatur omni modo. Malleolus feritur, cūmque spargere cœperit caules deciditur. talis vuæ acinos nihil intus ligni habituros Columella promittit. Non fore conuoluulum
 25 in vinea, si duos amurcæ congios ad crassitudinem mellis decoctos, addita bituminis tertia parte, & sulfuris quarta, sub diuo, ne excandescat sub tecto coxeris, & hoc vites circa capita & sub brachijs vnixeris. Voluocem appellant animal prærodens pubescentes vuas. quod ne accidat, falces, cum sint exacutæ, fibrina pelle detergant, atque ita putant. Alij sanguine hircino volunt liniri post
 30 putationem easdem. Cōtra vespas remedio est oleo aspergi ex ore vuas. Vuam passam Græci sic fieri iubent, Melioris acini dulcis & lucidi pediculos vuarum in parente torqueri, & vt sponte inarescant pati: deinde sublatas in vmbra suspendi, constrictasque substratis pampinis algore sicco frigentibus componi, & impleto vase operculari, statimque loco sicco, quem nullus fumus infestet,
 35 recondi. A patientia nomen acinis datur passis. Conduntur musto vuæ, ipsæque suo vino inebriantur. Aliæ decoctæ in musto dulcescunt, aliæ sobolem nouam expectant in ipsa matre translucidæ vitro. Adfert acinis eandem quam in dolijs amphorisque duratricem illam firmitatem austeritas picis infusa pediculo. Sunt qui vuam dictam passam velint, quod in rugas siccata contrahatur, vt
 40 passam frontem rugosam & flaccidam Plautus appellat. Hanc curam desiderant vuæ, vt passæ fiant, Albæ dulcissimi saporis maximis acinis, nec spissis, luna decrescēte, sereno, & sicco cælo discussis roribus leguntur, & paulisper sic ne inter se pondere suo pressæ possint collidi, in tabulas porriguntur. Deinde in aheno, vel olla fictili noua lixiuiam cineris sarmenti calferi conuenit:
 45 quæ cum feruebit, exiguum olei quàm optimi adijci atque permisceri. Deinde vuas pro magnitudine binas, aut ternas inter se colligatas in ahenum feruens

demitti, & exiguū pati dum decolorētur. nec rursus cōmittendū vt excoquātur, nam quadam moderatione tēperamētóq; opus est. Exemptæ dein in crate rarius q̄ vt altera alterā contingat, disponuntur, & post tres horas vnaquæq;, sic tamen eodem vestigio cohēreat, cōuertitur, ne in humore qui defluerit vitietur. noctibus cōtegi debēt vt à rore vel pluuia tutæ sint. Cū modicè tandem aruerint, in vasa noua sine pice operculata & gypsata recludūtur. Quidam vuā passam folijs ficulneis inuoluūt, & assiccant: alij folijs vitigineis, nonnulli plataninis semiuietas vuas cōtegunt, & ita in amphoras recūdūt. Sunt qui culmos fabæ exurāt & ex eorum quem cremauerint cinere lixiuiam faciant, deinde in sextarios decem lixiuię, tres salis cyathos & olei cyathum adijciant, tum adhibito igne calfaciāt & cætera eodem modo administrent. Oleum vuis passis pinguitudinem nitorēque dubio procul adfert. Sed iam ad vitium medicinas descendamus. Folio & pampino capitis dolores inflātionēsq; mitigantur cum polenta. Folia per se ardores stomachi ex aqua frigida restinguūt. Cum farina vero hordei articulares morbos mulcent. Pāpini triti & impositi tumorē omnē siccant. Iidem sanguinē excreantibus & mulierū à conceptu defectioni diluti potu profunt. Succus eorū dysentericis infusus medetur. Lachryma vitiū quæ veluti gūmi est, lepras, lichenas & psoras nitro ante præparatas sanat. Eadē cū oleo sæpius pilis illitis psilothi effectum habet, maximè aqua, quā virides accēsæ vites exudant, qua & verrucæ tollūtur. Clauiculæ ipsæ quibus repūt vites, trite & ex aqua potæ sistunt vomitionū cōsuetudinē. Cortex & folia vitiū arida, vulnerū sanguinē sistūt, ipsūmq; vulnus cōglutināt. Cinis cū axungia vetere cōtra tumores proficit, fistulas purgat, mox & per sanat. Neruorū dolores frigore ortos, contractiones, cōtusāsq; partes cum oleo discutit. Excrescētes carnes in ossibus cū aceto & nitro. Scorpionū, & canū plagas cū oleo reprimat. Corticis per se cinis cōbustus pilos reddit. Cinis sarmētorū vitiūmq; & vinaceorū cōdylomatis & sedis vitijs medetur, ex aceto: itē ambustis, luxatis & lienis tumori, cū rosaceo, ruta & aceto. Item igni sacro ex vino citra oleū aspergitur, & intertrigines & pilos absomit. Dāt bibendū cinerē sarmētorū ad lienis remedia aceto cōspersum, ita vt bini cyathi in tepida aqua bibātur, & qui biberit in lienem iaceat. Vitis albæ viridis tusæ succo & thure impetigines tolluntur. Vitiū quæ vinum ferāt, vt Dioscorides refert, folio & pampino capitis dolores tritis & illitis, inflammationēsq; stomachi leniuntur cū polenta. Folia vt quæ refrigerēt & astringant etiā per se imponūtur. Potus eorū succus dysentericis, sanguinē excreantibus, stomachicis, & grauidarū malaciæ medetur. Eosdem præbēt effectus capreoli in aqua madefacti potiq;. Lachryma vitium quæ velut gūmi cōcrescit in caudicibus, è vino pota calculos pellit. Illita lichenas, psoras, leprasq; nitro ante perfrictas sanat. Eadē cū oleo sæpius illitis pilis psilothi naturā habet, maximēq; sanies ea quā accensa vitiū sarmenta resudarūt, qua & formicæ corporis extrahūtur. Cinis sarmētorū & vinaceorū erūpētibus in sede cōdylomatis & thymijs illitis ex aceto medetur. Prodest luxatis & à serpēte percussis. Cōtra lienis inflātionē cū rosaceo, aceto & ruta linitur. Omphaciū è vite fit, incipientis vuæ pubertate, cū sunt acini ciceris magnitudine, ante Canis ortū. In prima lanugine demetitur vua, eiúsq; melligo, reliquū corpus sole coquitur, nocturni rores cauētur. In fictili cōdita melligo colligitur, subinde Cyprio ære seruatur. optima quæ rufa acriórq; & aridior. Fit & alio modo, cum in mortarijs vua matura teritur, siccatq; in sole postea digeritur in pastillos. Sanat ea quæ in humido